EpiWux 2018

Munhälsa och tandvård i Dalarna

En tvärsnittsstudie avseende 30-85 åringars munhälsa, attityder till tandvård och munhälsorelaterad livskvalitet samt en longitudinell uppföljning av 75- och 85-åringar 2008-2018.

Kristina Edman Folktandvårdens kansli Falun

FOLKTANDVÅRDEN REGION DALARNA

Innehåll

Sammanfattning **2**
Introduktion **3**
Material och metod **4**
Population och urval 4
Metod 4
Bortfall 6
Etiska aspekter 6
Statistisk metod 7
Resultat tvärsnittsundersökning **7**
Patientenkät 7
Klinisk undersökning 11
Beskrivning av tandstatus i de olika åldersgrupperna 14
Diskussion **16**
Resultat longitudinell undersökning **19**
Patientenkät **19**
Klinisk undersökning **21**
Sammanfattning **23**
Referenser **24**
Ordlista **26**
Bilagor
Bilaga 1 Patientenkät
Bilaga 2 Bortfallsanalys tvärsnittsundersökning
Bilaga 3 Bortfallsanalys longitudinell undersökning
Bilaga 4 EpiTab tvärsnittsundersökning
Bilaga 5 EpiTab longitudinell undersökning

EpiWux 2018, munhälsan i Dalarna.

En tvärsnittsstudie i Dalarna 2018 avseende 30-85 åringars munhälsa, attityder till tandvård och munhälsorelaterad livskvalitet samt en longitudinell uppföljning av 75- och 85-åringar undersökta 2008.

Sammanfattning

Bakgrund:
För att Region Dalarna med sitt planeringsansvar för tandvården i Dalarna, ska kunna leva upp till Tandvårdslagens krav att ge hela befolkningen tandvård på lika villkor krävs aktuella fakta om befolkningens munhälsa, hälsoutveckling över tid samt befolkningens attityder om tandvård och munhälsa. I Dalarna har därför tvärsnittsstudien ”EpiWux” genomförts vart femte år sedan 1983. Studien år 2018 är den åttonde i ordningen och innefattar även en longitudinell 10-års uppföljning av åldersgrupperna 75- och 85 år.

Metod:
Tvärsnittsundersökningen baserades på en patientenkät och en efterföljande klinisk undersökning. Urvalet bestod av 2 250 individer slumpvis utvalda ur Dalarnas befolkningsregister. För att möjliggöra jämförelser med tidigare EpiWux-undersökningar, delades urvalet in i fem åldersgrupper; 35, 50, 65, 75 och 85 år.
I den longitudinella studien erbjöds personer som deltog i 2008 års undersökning, och då var 65- respektive 75 år, att medverka 2018 då de var 75 år (n=248) respektive 85 år (n=171).

Resultat:
Enkätundersökning (tvärsnittsundersökning)
Majoriteten av de svarande besöker tandvården en gång per år eller vartannat år. Besök enbart vid akuta besvär uppgav 12%. Den främsta orsaken till att inte besöka tandvården regelbundet var av ekonomiska skäl följt av svårighet att få tid. Cirka var fjärde deltagare ansåg att de kallades för sällan till tandvården och att bli kallad regelbundet uppgavs som bland det viktigaste, framför allt i de högre åldersgrupperna. Att få förebyggande vård uppgavs också som viktigt, att få ett ”gott bemötande” ansågs mycket viktigt för var fjärde individ och majoriteten upplever också ett bra bemötande samt ett gott och tryggt omhändertagande hos tandvården. Majoriteten borstade tänderna dagligen och använde tandkräm med fluor och knappt hälften gör rent mellan tänderna minst 1 gång per dag. Daglig rökning uppgav 7% och 12% snusade dagligen.
Med verktyget Oral Impact on Daily Performance (OIDP) som mäter munhälsorelaterad livskvalitet, uppgav 35% att de upplevde någon form av munhälsorelaterad påverkan i sitt dagliga liv. Det vanligaste var svårigheter att äta eller njuta av mat följt av obehag vid rengöring av tänderna samt svårigheter att sova och koppla av.

Klinisk undersökning (tvärsnittsundersökning)
Total tandlöshet fanns hos 1 % i hela urvalet och i åldersgrupperna 65- 75- och 85-år. Bettdysfunktion av olika grad förekom hos 6% av samtliga undersökta. Karies förekom hos cirka en fjärdedel och deltagare som hade flest antal kariesangrepp per person (tre angrepp eller fler) fanns i 35- och 75-årsgruppen (8%). Fast tandstödd protetik (kronor och broar) fanns hos 50% av urvalet och flest hos de äldre. Implantat förekom hos 5%. Tandköttsfickor ≥ 6 mm på premolarer och molarer förekom hos 30% och moderat marginal benförlust hos 37%.
Tandsten synlig på röntgenbild i sidopartier förekom hos 38% av urvalet.

Enkätundersökning (longitudinell undersökning), 75- och 85-år
Andelen 75- och 85-åringar som besökte tandvården endast vid akuta besvär ökade från 2% år 2008 till 6% år 2018. Att bli kallad regelbundet ansågs som det viktigaste gällande kontakt med tandvården, dock mindre viktigt 2018 (68%) jämfört med 2008 (88%). Andelen individer som uppgav sin allmänhälsa som god minskade från 90% år 2008 till 77% år 2018 och den dagliga medicineringen ökade från 66% till 87%. Någon munhälsorelaterad påverkan på livskvaliteten uppgavs av 30%. Vanligast var problem vid rengöring av tänderna samt svårigheter att äta och njuta av mat.

Klinisk undersökning (longitudinell undersökning), 75- och 85 år
Medeltal tänder minskade från 23.2 år 2008 till 21.8 år 2018 och ytterligare två personer hade blivit helt tandlösa på denna 10-årsperiod (från fem personer 2008 till 7 personer 2018). Den vanligaste orsaken till att sakna minst 12 tänder var en blandning mellan karies och parodontit. Andelen individer med moderat benförlust ökade kraftigt, från 22% år 2008 till 46% år 2018 och tandsten synlig på röntgen ökade från 28% till 46%. Ingen större förändring avseende medeltal karierade tänder hade skett (0.51 tänder 2008 och 0.48 år 2018). Minst ett implantat förekom hos 33 personer (12%) 2018 jämfört med 18 personer (7%) 2008.

Konklusion: Bland 35- och 50-åringar fanns flest individer som inte har regelbunden kontakt med tandvården eller besöker tandvården med längre intervall än 2 år. I dessa två åldersgrupper fanns också de individer som rapporterat munhälsorelaterade påverkan på livskvaliteten i högre grad jämfört med övriga åldersgrupper. De mest kariessjuka individerna fanns i 35- och 75-årsguppen. Moderat benförlust förekom hos 37% av urvalet, mest utbrett i de tre äldre åldersgrupperna. En stor utmaning för att bibehålla/förbättra munhälsan i Dalarna är att motivera de yngre vuxna till goda kost- och munhygienvanor samt regelbundna tandvårdsbesök. En kraftig ökning av moderat benförlust och tandsten synlig på röntgen kunde även ses i den longitudinella uppföljningen av 75- och 85-åringar och andelen som endast besökte tandvården vid akuta besvär ökade. En stor utmaning är att, för de s.k. sköra äldre, säkra en fortsatt god egenvård och regelbunden tandvårdskontakt.

Introduktion

Planering av tandvård
Munhälsan är en viktig del av allmänhälsan och bidrar till en god folkhälsa. För att Region Dalarna med sitt planeringsansvar för tandvården i Dalarna, ska kunna skapa förutsättningar för en god munhälsa till befolkningen och leva upp till Tandvårdslagens krav att ge hela befolkningen tandvård på lika villkor[(1)], krävs aktuella munhälsodata som ger en tillförlitlig bild över munhälsoutvecklingen hos befolkningen samt visar en bild över befolkningens syn på tandvården och vad munhälsan betyder för individens totala hälsa.
I Dalarna har tvärsnittsstudien ”EpiWux” genomförts vart femte år sedan 1983[(2-9)].

Tidigare EpiWux-studier har beskrivit aktuellt munhälsoläge, hälsoutveckling samt befolkningens synpunkter på munhälsa och tandvården. Studien år 2018 är den åttonde i ordningen.

Synen på hälsa/munhälsa har förändrats sedan EpiWux-studierna startade. Traditionellt har munhälsa beskrivits genom kliniska data som antal tänder, förekomst av tandlossningssjukdom och kariessjukdom. Patientperspektivet, d.v.s. människors upplevelse av den egna hälsan och livskvaliteten är också viktiga mått.

Epidemiologiska studier om munhälsa hos vuxna, nationellt och regionalt i Sverige
Svenskt Kvalitetsregister för Karies och Parodontit (SKaPa) har byggts upp sedan 2007[(10)] vilket ger goda möjligheter till nat-

ionella studier. Data rapporteras automatiskt till SKaPa-registrets databas från deltagarorganisationernas journalsystem. En brist är att patientupplevelser inte kan rapporteras samt att det, av förklarliga skäl inte finns data på den del av befolkningen som inte besöker tandvården.

Socialstyrelsens tandhälsoregister innehåller information om tandvård inom det statliga tandvårdsstödet[11]. Registret omfattar de individer som har tillgång till tandvård och fått ersättning genom de olika tandvårdsstöden. Inga data över patientupplevelser finns.

Regionala studier finns sedan tidigare, till exempel ”Jönköpingsundersökningarna” där 3 – 80 åringar undersökts vart 10:e år sedan 1973 i Jönköpings kommun [12]. I Norrbotten genomförs tvärsnittsstudier ”EpiNorr”, vart 10:e år sedan 1991[13].
I Västerbotten [14], även i Östergötland och Örebro har enkätundersökningar gjorts vart femte år från 1992 till personer födda 1942.
Dessa undersökningar har visat att tandlöshet och antalet avtagbara ersättningar minskat i den vuxna befolkningen, att tandlossningssjukdomen har minskat men att karies kvarstår, dock i något mindre omfattning.

Syfte med EpiWux 2018 är att:

- Studera aktuellt munhälsoläge i Dalarnas vuxenbefolkning
- Longitudinellt följa åldersgrupperna 65- och 75 år (2008)
- Jämföra 2018 års resultat med tidigare års studier, för att följa den utveckling som skett under de senaste 35 åren samt för att se trender inför framtiden
- Studera vuxenbefolkningens uppfattning om sin munhälsa och hur livskvaliteten påverkas
- Studera vuxenbefolkningens uppfattning om den tandvård som erbjuds idag
- Studera hur vissa faktorer t.ex. hälsobeteende, ekonomi m.m. påverkar munhälsan

Material och metod

Population och urval
Tvärsnittsundersökning
Urvalet bestod av mantalsskrivna personer i Dalarna i åldersintervallet 30-85 år. Samtliga individer i åldersintervallet, totalt 183 686 personer, togs ur Dalarnas befolkningsregister den 11 december 2017. Excel-filen från folkbokföringsregistret exporterades till en SPSS-fil och det slutliga slumpmässiga urvalet utfördes i IBM SPSS 25.0 (Inc, Chicago, IL, USA). Från det totala urvalet stratifierades för kön och geografiskt område (Falun, Borlänge, Västerbergslagen, Norra Dalarna, Södra Dalarna och Mellersta Dalarna). Urvalet delades in i elva åldersgrupper och samliga individer gavs ett slumpnummer varefter 204 individer i varje grupp slumpades fram. Detta resulterade i 2 250 individer (1 125 kvinnor och 1 125 män) vilket utgör 1,2% av Dalarnas befolkning i åldrarna 30-85 år.
För att möjliggöra jämförelser med tidigare EpiWux-undersökningar grupperades urvalet vid analys in i åldersgrupper med medelålder nära; 35, 50, 65, 75 och 85 år.

Longitudinell undersökning
Utöver ovan beskrivna urval till tvärsnittsundersökningen erbjöds individer (n=419) som deltog i 2008 års EpiWux-undersökning i åldersgrupperna 65- och 75 år (n=248 respektive n=171) att delta i 2018 års undersökning.

Metod
Undersökningen omfattade en patientenkät och en efterföljande klinisk undersökning hos ordinarie behandlare. Saknades tandvårdskontakt erbjöds ett fritt val inom tandvården i Dalarna och undersökningen var kostnadsfri för deltagande personer.

Samtliga i urvalet erhöll tillsammans med enkäten ett följebrev med en inbjudan att delta samt information om studien. Informationen omfattade syftet med studien och att det förutom enkäten ingick en frivillig, kostnadsfri klinisk undersökning som inkluderade röntgenbilder.

För att möjliggöra jämförelser med tidigare EpiWux-undersökningar användes i stort sett samma frågor som tidigare. Enkätformuläret (bilaga 1) omfattade 63 frågor rörande socioekonomiska förhållanden, tandvårds- och munhälsovanor, kost, alkohol och tobaksvanor. För att mäta munhälsorelaterad livskvalitet användes instrumentet ”Oral Impact on Daily Performance” (OIDP) som utgjorde 9 av de 63 frågorna i enkäten. OIDP är ett av de internationellt vanligaste instrumenten för att mäta munhälsorelaterad livskvalitet och dessutom testat för svenska förhållanden[(15)]. Syftet med OIDP är att mäta individens upplevelse av muntillståndets inverkan på det dagliga livet och innehåller frågor rörande fysiologiska (äta, tala, rengöra tänderna), psykologiska (sova, le) och sociala dimensioner (gå ut, arbeta).

Två påminnelser skickades ut med tre veckors intervall. Med första påminnelsen sändes en ny enkät tillsammans med ett frankerat svarskuvert. Ofullständigt ifyllda enkätformulär kompletterades via telefonintervju.

Den kliniska undersökningen genomfördes utifrån ett utsänt formulär. Olika förutsättningar fanns för insändande av kliniska data. På grund av detta användes två typer av standardiserade formulär, ett inom Folktandvården och ett inom Privattandvården.

Folktandvården i Dalarna använder sig av det digitala journalsystemet T4. Data avseende tidigare tandvård, kariesstatus och parodontalstatus sändes via en elektronisk remiss till en remissinstans som benämndes ”EpiWux 2018”. De delar som inte kunde remitteras digitalt, sändes via ett undersökningsformulär per post.

Eftersom andra digitala journalsystem än T4 används inom Privattandvården, registrerade privata vårdgivare data på samtliga kliniska uppgifter i ett standardiserat undersökningsformulär som sändes per post.

Registrering av kronkaries grundades på klinisk undersökning och den röntgenologiska diagnosen D_3. Rotkaries omfattade endast aktiva skador. Primära och sekundära skador registrerades separat för både kron- och rotkaries.

För att kunna jämföra 2018 års studie med tidigare EpiWux-studier, har samma underlag använts för klassificering av parodontal sjukdom. I den parodontala undersökningen ingick registrering av tandköttsfickor ≥6 mm, samt blödning vid sondering.
De parodontala förhållandena med avseende på benförlust vid molarer och premolarer klassificerades på bitewing röntgen. Resultatet har sammanförts i tre grupper: *Frisk;* normal benhöjd i molar/ premolar områden, d.v.s. ≤ 2 mm avstånd från emalj/cementgränsen och benkant enligt kriterier av Källestål med medarbetare [(16)].
Moderat benförlust; benförlust som inte överskrider 1/3 av rotlängden, furkationer grad II och III, vertikal bendefekt vid ≤ 3 tänder i molar/premolarområdet.
Avancerad benförlust; benförlust omfattande mer än 1/3 av rotlängden**,** vertikala benfickor, fästeförlust i furkationer vid > 3 tänder [(17)].
Då molarer saknades sattes klassificeringen ”avancerad benförlust” vid benförlust > 2/3 av rotlängden och > 50% av befintliga premolarer.
Klassificeringen utfördes av en tandläkare och en tandhygienist i projektgruppen.

Bettfysiologiska förhållanden undersöktes genom tre anamnestiska frågor som ställdes av behandlaren vid undersökningstill-

fället och avsåg att undersöka om individen någon gång/vecka eller oftare: 1: Ständig eller ofta återkommande har besvär av värk i käken eller ansiktet. 2: Ofta blir trött eller utmattad i käken av exempelvis tuggning. 3: Ständigt eller ofta har återkommande besvär med att käken hakar fast, låser sig eller av att det är svårt att gapa upp[18].

Förutom aktuellt status insändes uppgifter angående kariesrisk och parodontitrisk samt information om eventuell progression av karies och parodontit.

Utförliga anvisningar avseende kliniska variabler sändes till undersökarna.

Beroende på tandantal, har två alternativt fyra röntgenbilder i sidopartierna kompletterat den kliniska undersökningen (stående bitewing). I vissa fall har även sex bitewing röntgen tagits för att uppnå de uppsatta kriterierna, d.v.s. synliga approximalytor från distalt på hörntänderna till sista molarens distalyta. Med hjälp av de insända röntgenbilderna har klinisk data kunnat verifieras i sidopartierna, t.ex. antal tänder, tidigare terapi, karies (till viss del), fästeförlust, tandsten m.m.
De behandlare som använde analog röntgenteknik sände in bitewing röntgen från undersökningstillfället till projektgruppen som returnerade dessa efter granskning. Digitala röntgenbilder från Privattandvården sändes till projektgruppen via C-Takt Link eller Medspace (krypterade epostsystem där personuppgifter kan skickas på ett patientsäkert sätt), eller CD-skiva. Tidigare röntgen ej äldre än 6 månader accepterades.

Röntgenmaterial granskades av två personer i projektgruppen förutom ordinarie behandlare. Där tveksamheter förekom vid bedömning av materialet har dessa fall diskuterats, tills enighet uppnåtts.

Data från den kliniska undersökningen sammanställdes på ett s.k. överföringsformulär. Samtliga enkäter och överföringsformulär skannades för databearbetning.

Data från enkät och klinisk undersökning redovisas efter ålder och kön.

Bortfall patientenkät och patientundersökning
Hela urvalet utgjordes av 2 250 personer, 1 125 män (50%) och 1 125 kvinnor (50%). Av urvalet svarade 1 250 personer (56%) på utsänt enkätformulär, 662 kvinnor (53%) och 588 män (47%). Vanligaste orsakerna till att avstå från att besvara enkäten var sjukdom (bland de äldsta). Svarsfrekvensen var högst bland 50- och 75-åringar och lägst bland 35-åringar.

Den kliniska undersökningen omfattade 1 014 personer (81% av insända enkätsvar, 45% av totala urvalet). Vanligaste orsaken till att avstå den kliniska undersökningen var sjukdom.

En sammanställning av bortfall avseende enkät och klinisk undersökning, framgår av bilaga 2 och 3.

Etiska aspekter
I den skriftliga inbjudan om deltagande i studien informerades om studiens syfte samt att deltagandet var frivilligt och kunde avbrytas utan att orsak behövde anges. Vid besök för klinisk undersökning undertecknade studiedeltagarna ett samtycke till att medverka. Påskrivet samtycke sändes in till projektgruppen tillsammans med det ifyllda undersökningsformuläret.

Deltagarna fick även information om vem som är personuppgiftsansvarig i Region Dalarna samt att de kostnadsfritt kunde ta del av insamlad data gällande dem samt få eventuella fel rättade. Etiska kommittén i Uppsala har godkänt studien (diarienummer: 2017/237).

Statistisk metod
För statistisk dataanalys har programmet Statistical Package for the Social Sciences (SPSS, version 26.0 Inc., Chicago, IL, USA) använts. Resultaten har i sin helhet bearbetats och sammanställts i form av frekvens- och korstabeller och i lämpliga fall har Pearson´s chi-två test och t-test använts för analys av materialet. Vid analys av longitudinella data har icke parametrisk test (Wilcoxon) använts. Ett p-värde <0.05 har ansetts som statistiskt signifikant. För att kontrollera överensstämmelse mellan de två bedömarna av benförlust gjordes en Cohéns kappa-analys. Denna analys visade att överensstämmelsen var mycket god, värde 0.73 (p<0.001).

Resultat

Tvärsnittsundersökning
Resultaten från både enkätundersökningen och den kliniska undersökningen redovisas även i tabellform ”EpiTab” där antalet personer som svarat/blivit undersökt anges som n= (bilaga 4).
I texten kommer Folktandvården att benämnas som FTV och Privattandvården med PT.

Patientenkät

Sociodemografiska data, vårdformstillhörighet
Majoriteten av deltagarna, 74%, var födda i Sverige och 22% hade bott i Sverige i 21 år eller mer. I urvalet var 44% patienter hos FTV och 47% hos PT. De flesta i 35- och 50-årsgruppen är patienter hos FTV och från och med 65 år besöker majoriteten PT. En klar majoritet av deltagarna uppgav sig ha en etablerad tandvårdskontakt, dock saknade 10% helt tandvårdskontakt och de flesta återfanns i 35-årsgruppen (20%).

Tandvårdsvanor – besöksfrekvens
Av de som besvarade enkäten besökte 76% tandvården regelbundet d.v.s. minst vartannat år och 12% sökte tandvård endast vid akuta besvär. Bland 35- och 50-åringar uppgav 19% respektive 17% att de besökte tandvården med längre intervall än 2 år. Motsvarande siffra för 65-, 75- och 85-åringar var 6-7%. Cirka 30% hade besökt tandvården de senaste 3 månaderna och 18% uppgav att de fått förebyggande behandling. Majoriteten (75%) upplevde att de kallades lagom ofta till tandvården medan 24% upplevde att de kallades för sällan. Av samtliga som inte besökte tandvården minst vartannat år uppgav 13% att främsta orsaken var av ekonomiska skäl, framförallt i 35-årsgruppen. Svårighet att få tid hos tandvården som skäl till att inte ha besökt tandvården de senaste 2 åren uppgavs av 9%. Skillnad i orsak till färre besök när jämförelse sker mellan patienter hos FTV och patienter hos PT, ses i tabell 1 (deltagarna kunde ange upp till tre olika orsaker). 468 personer (37%) uppgav att besöken blivit färre de senaste två åren (Folktandvårdens patienter: n=259, Privattandvårdens patienter: n=98, ingen regelbunden tandvård: n=111).

Tabell 1. Främsta orsakerna till att tandvårdsbesök minskat (procent).

	FTV %	PT %	Ej regelbunden tandvård %
Svårt att få tid	17	2*	12
Tandvårdsrädsla	5	2*	19
Blir inte av	10	2*	33
Transportproblem	2	1	5
Inget behov	5	2*	16
Prioriterat annat	2	1	9
Ekonomiska skäl	12	6*	51
Annat	12	3*	15

* Signifikant skillnad mellan FTV och PT

Bland patienter hos FTV var det 48% som uppgav att de minskat antalet tandvårdsbesök under de senaste två åren. Majoriteten av dessa fanns i de yngsta åldrarna 35-50-år samt i åldersgruppen 85 år. Motsvarande siffra bland patienter hos PT var 17%, de flesta i de två yngsta åldersgrupperna.

Omdömen om tandvårdsbesök avseende omhändertagande och bemötande
Majoriteten av deltagarna uppgav att de fått ett gott eller mycket gott omhändertagande i behandlingsstolen och bemötande vid det senaste tandvårdsbesöket (92%). Dåligt eller mycket dåligt omhändertagande och bemötande upplevde cirka 1%.

Viktigast i kontakt med tandvården
På frågan ”Vad är viktigast i din kontakt med tandvården?” fanns åtta olika alternativ att välja mellan och deltagarna kunde välja maximalt tre av dessa (Figur 1).

”Att bli kallad regelbundet” var det som ansågs som bland det viktigaste, framför allt i de äldsta åldersgrupperna. Att få förebyggande vård ansågs viktigt framför allt bland 35- och 50-åringar.

”Tryggt omhändertagande i behandlingsstolen” ansågs viktigt, framförallt bland 50-åringar (47%), följt av 35-åringar (44%). Betydelsen av detta minskade med stigande ålder.

Att träffa samma behandlare vid tandvårdsbesöken ansågs viktigare i de högre åldersgrupperna.

Att få ett gott bemötande på kliniken angav mellan 24-34% i de olika åldersgrupperna som det viktigaste i kontakten med tandvården. Att få information om egenvård angavs som minst viktigt (3-16%) där 35-åringar ansåg detta som viktigt i högre grad jämfört med övriga åldersgrupper.

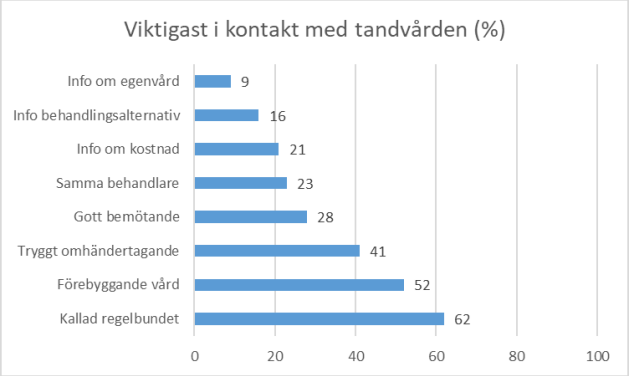

Figur 1. Viktigast i kontakt med tandvården

Information vid senaste tandvårdsundersökningen
Mer än hälften, 62%, uppgav att de vid den senaste undersökningen fått *information angående karies*, 12% mindes inte. Åldersgruppen 65 år angav i något högre grad att de fått information om karies jämfört med övriga åldersgrupper och 35- och 50-åringar var de som inte mindes i högre grad, 18-19% jämfört med 6-9% i de tre högre åldersgrupperna.

Information om tandlossning rapporterades av 29%, högst andel i 65-årsgruppen (39%) och lägst i 35-årsgruppen (20%).

Information om munhygien rapporterades av 58%, fördelat relativt jämnt mellan åldersgrupperna.

Fluorinformation svarade nästan hälften av alla deltagare att de fått vid den senaste tandvårdsundersökningen, inga större skillnader kunde ses mellan åldersgrupperna.

I gruppen 35 år rapporterade en högre andel personer att de fått *information om kost* (26%) jämfört med övriga åldersgrupper. Totalt rapporterade 16% att de erhållit kostinformation och 18% mindes inte.

Information om muntorrhet varierade från 13% i 35-årsgruppen till 24% i 85-årsgruppen.

Andelen var lägst i 75- och 85-årsgrupperna (8% respektive 7%).

Tobaksinformation uppgav 19% av samtliga att de fått vid undersökningstillfället. Mest information, 28%, rapporterade 35-årsgruppen och minskade sedan med stigande ålder till 5% bland 85-åringar.

Behandlingsalternativ, uppgav ungefär en tredjedel (34%) av samtliga att de fått vid senaste undersökningen.

Information om behandlingskostnad angav 45% att de fått. De tre äldsta åldersgrupperna angav detta i något högre grad.

Munhygienvanor
I stort sett alla, 98%, borstade tänderna minst en gång per dag. Tandborstning minst två gånger per dag uppgav 83%. Majoriteten, 94%, använder tandkräm med fluor, 2% procent använder fluortandkräm endast några gånger per vecka och 3% sällan eller aldrig, vanligast i 85-årsgruppen. Extra fluor förutom i tandkräm några gånger per vecka eller mer (till exempel fluorsköljning, fluortuggummi, fluortabletter) nyttjade 45%. Bland 85-åringar var det 41% som använde extra fluor. Minst användning sågs i 75-årsgruppen (35%). Motsvarande siffra bland 35-åringar var 57%. Fler kvinnor använde extra fluor, 54%, jämfört med män, 35%. Rengöring mellan tänderna, svarade 44% att de utförde minst en gång per dag. Daglig användning av approximala hjälpmedel ökade med stigande ålder, från 19% av 35-åringar till 67% av 85-åringar.

Av dem som blivit bedömda att ha *förhöjd kariesrisk* uppgav 21% att de använde extra fluor utöver tandkräm dagligen med högst andel i 65-årsgruppen (26%). Extra fluor några gånger per vecka eller mer angavs av 49% och lägst användande sågs i åldersgrupperna 75- och 85 år (39% och 42%). Av de patienter bedömda att inte ha förhöjd kariesrisk använde 22% extra fluor dagligen, högst andel i 35- och 75-årsgrupperna.
Av de patienter med bedömd *kariesprogression* från förra undersökningstillfället uppgav 18% daglig extra fluoranvändning, jämnt fördelat mellan åldersgrupperna. Extra fluor minst några gånger per vecka uppgavs av 44% med högst andel i 65-årsgruppen (62%). Av de patienter bedömda att inte ha någon kariesprogression använde 23% extra fluor.

Upplevd mun- och tandhälsa
Majoriteten, 92%, ansåg att de *obehindrat kan tugga all sorts mat*. Ingen större skillnad sågs mellan åldersgrupperna.

Andelen som upplevde sig muntorr dagtid, varje eller nästan varje dag var 12% och ökade något med stigande ålder, från 6% bland 35-åringarna till 15% i 85-årsgruppen.

På frågan om hur viktig en god munhälsa är för livskvaliteten svarade 98% att det är ganska viktigt / mycket viktigt. Ingen större skillnad kunde ses mellan åldersgrupperna.

Upplevd allmänhälsa, läkemedel
Majoriteten av deltagarna upplevde sig må bra/oftast ganska bra (79%). Mår ”inte så bra, krasslig då och då” uppgav 9% och ”mår ofta dåligt” svarade 4%. En viss ökning kunde ses med stigande ålder. I åldersgruppen 50 år uppgav kvinnor att de mådde något sämre (17%) jämfört med män (10%) och i åldersgruppen 75 år uppgav männen något sämre hälsa (18%) jämfört med kvinnor (13%).

Dagligt intag av receptbelagda mediciner ökade kraftigt med stigande ålder, från 35% bland 35-åringar till 92% bland 85-åringar. Minst tre mediciner per dag rapporterades av 33% av deltagarna som medicinerade dagligen. Andelen ökade med stigande ålder från 7% hos 35-åringar till 64% hos 85-åringar. Minst fem mediciner varje dag intog 3% av 35-åringarna, en ök-

ning sågs med stigande ålder till 33% av 85-åringar.

Vid frågan om orsak till medicinering fanns nio olika alternativ att välja mellan samt ”annat”. Totalt i urvalet var hjärt-kärlsjukdom den vanligaste anledningen bland de som medicinerar. Uppdelat i åldersgrupper varierade orsakerna. I 35-årsgruppen dominerade alternativet ”annat” (35%) följt av ”psykisk ohälsa” (24%). Under ”annat” fanns bland annat orsakerna ADHD, allergi och sköldkörtelproblematik. Psykisk orsak till intag av läkemedel minskade med stigande ålder, från 24% bland 35-åringar som dagligen intog mediciner till 5% bland dagligmedicinerande 85-åringar.

Bland de som intog mediciner dagligen ökade intag av läkemedel mot benskörhet med stigande ålder, samtliga kvinnor. Från 2% bland dagligmedicinerande 50-åriga kvinnor upp till 10% bland 85-åriga kvinnor.

Kostvanor
Mellanmål är viktiga för att undvika småätande som är olyckligt ut kariologisk synvinkel. I totala urvalet uppgav 48% tre huvudmål om dagen och majoriteten, 83%, uppgav mellanmål 1-3 gånger/dag.
Vissa variationer fanns mellan de olika åldersgrupperna. Tre huvudmål åt 65% av 35-åringar, jämfört med 35% av 85-åringar där det var något vanligare med två huvudmål. Mellanmål 1-3 gånger per dag rapporterades av majoriteten. Färre än 1% av samtliga åt >6 mellanmål/dag – dessa individer fanns bland 50- och 65-åringar.

Tobaksvanor
I hela urvalet var 7% dagligrökare. De flesta fanns i 50-årsgruppen (12%). Bland 75- och 85- åringar rökte 5% dagligen.
Upp till och med 65-årsgruppen röker något fler män än kvinnor. Av samtliga rökare röker 59% färre än 10 cigaretter/dag, 36% röker fler än tio cigaretter per dag och 6% fler än 20 cigaretter/dag.
Av de som röker eller tidigare har rökt har 35-åringen i genomsnitt rökt i cirka 10 år och 85-åringen i 28 år.
Totalt i urvalet var 12% dagligsnusare och majoriteten var män. Främst nyttjades snus av 35-, 50- och 65-åringar. Knappt hälften av snusarna, 42%, snusar 2-3 dosor i veckan. I genomsnitt har de som snusar eller har snusat använt snus i cirka 20 år.

Alkoholvanor
Som mått på alkohol definierades ”en drink” med 50 cl starköl/cider/alkoläsk, 15 cl vin eller 5 cl starksprit.
Medeltalet drinkar/månad var 6.4 i hela urvalet. Alkoholkonsumtionen var något lägre i 35- och 85-årsgruppen. Högst konsumtion sågs i 65-årsgruppen (medeltal 8.3 drinkar/månad). I de tre lägre åldersgrupperna dricker män nästan dubbel mängd jämfört med kvinnor.

Huvudsaklig sysselsättning
Flest förvärvsarbetande fanns av naturliga skäl i grupperna under 65 år, 81% bland 35-åringar och 83% bland 50-åringar.
Bland 65-åringar svarade 41% att de huvudsakligen förvärvsarbetar.
Bland 35-åringar var det 17% som inte förvärvsarbetar. De vanligaste orsakerna är föräldraledighet (12%), studier (10%) samt långtidssjukskriven (>1 månad alternativt sjukersättning), 6%. Bland 50-åringar som inte förvärvsarbetar var 11% sjukskrivna/har sjukersättning och 5% arbetssökande.

Utbildningslängd
På förfrågan om vilken den högsta utbildningen är som personen har genomfört svarar deltagarna i de olika åldersgrupperna enligt Tabell 2. I det totala urvalet uppgav 31% att de genomgått folkskola, grundskola, realskola, 41% uppgav folkhögskola, gymnasium, eftergymnasial utbildning och 28% uppgav högskola, universitet.

Tabell 2. Utbildning, procentuell fördelning

Utbildning	35 år	50 år	65 år	75 år	85 år
Folk-/ Grundskola/ Realskola	12	11	36	60	60
Folkhögskola/ Gymnasium/ Eftergymnasial utbildning	46	61	37	17	24
Högskola/ Universitet	43	28	27	23	15

Civilstånd, boende, daglig hjälp
Största delen av urvalet, 72%, var sammanboende/gifta. Ensamboende ökade med stigande ålder, från 26% bland 35-åringar till 41% bland 85-åringar. Det totala antalet personer i hushållet var bland 52% av de svarande två personer.
De allra flesta, 99%, bor i eget boende och 93% klarade sig utan hjälp i vardagen. Behov av hjälpinsatser ökade med stigande ålder. I 85-årsgruppen uppgav 34% att de hade någon form av hjälp i hemmet.

Ekonomi
Hela hushållets totala gemensamma inkomst varierade med hur stort hushållet var och hur många av dessa som hade en inkomst, men det kan vara en fingervisning om s.k. köpkraft av exempelvis tandvård. Av dem som vet hushållets gemensamma inkomst uppgav 18% maximalt 239 000 kr, 22% mellan 240 000 – 379 000 kr, 15% mellan 380 000 – 479 000 kr, 23% mellan 480 000 – 760 000 kr och 11% uppgav ≥ 761 000 kr. Alternativet ”Vet ej” angavs av 12%.

Ekonomi, tandvårdskostnader, val av tandvård
Av dem som har svarat om sina tandvårdskostnader det senaste året, svarade 52% att de maximalt betalat 3 000 kr. Tandvårdskostnad mellan 3 001 – 15 000 kr uppgav 14% och 2% uppgav att de betalat mer än 15 000 kr. 24% uppgav att de inte betalat något alls och 8% mindes inte.
De flesta som betalat mer än 3 000 kr för tandvård det senaste året fanns bland de äldre. 18-19% av 65- och 75-åringarna uppgav detta samt 22% av 85-åringarna. I de två yngsta grupperna var det 8-12% som har haft de kostnaderna.
Totalt uppgav 8% att de avstått helt från tandvård på grund av ekonomi.
I hela urvalet sågs ingen större skillnad beroende på kön, förutom i 50-årsgruppen där nästan dubbelt så många kvinnor avstått tandvård, 14% jämfört med 8% av männen. Billigare behandlingsalternativ väljer 6% i det totala urvalet. I 85-årsgruppen fanns lägst andel (4% som tvingats välja billigare behandlingsalternativ och/eller tvingats skjuta på den behandling som föreslagits).

Samband mellan munhälsa och upplevd munhälsorelaterad livskvalitet (OIDP)
I urvalet uppgav 35% *minst en påverkan* på den dagliga munhälsorelaterade livskvaliteten de senaste sex månaderna. Den vanligaste påverkan var att inte kunna äta och njuta av mat (10%), skratta och visa tänderna utan att bli generad (5%), svårigheter att sova och koppla av (5%) samt rengöra tänderna (5%). Individer med färre tänder (< 21 tänder), bettfysiologiska besvär och karies rapporterade i signifikant högre grad en munhälsorelaterad påverkan på livskvaliteten jämfört med individer med fler kvarvarande tänder, kariesfria och individer utan bettfysiologiska besvär. Inget samband kunde dock ses mellan munhälsorelaterad livskvalitetet och moderat eller avancerad benförlust.

Klinisk undersökning

Tvärsnittsundersökning

Bortfall klinisk undersökning
Av de som besvarade enkäten (1 250 personer) undersöktes 1 014 personer kliniskt hos sin ordinarie behandlare. Det motsvarar 81% av dem som svarat på enkäten och 45% av det ursprungliga urvalet.
Av de undersökta var 55% kvinnor och 45% män.
Till klinisk undersökning kom 28% av totala urvalet av 35-åringar, 59% av

50-åringar, 47% av 65-åringar, 49% av 75-åringar och 42% av 85-åringar.
Av samtliga undersökningar utfördes 50% inom FTV och 50 % inom PT.

Tandlöshet
Total tandlöshet fanns hos 1% i hela urvalet och i åldersgrupperna 65-, 75- och 85-år.

Antal tänder
För att ha en god tuggfunktion och estetik anses 20 tänder eller fler vara tillräckligt. Samtliga 35-åringarna hade minst 20 tänder, 97% av 50-åringarna, 90% av 65-åringarna, 79% av 75-åringarna och 60% av 85-åringarna.
Av de med egna tänder hade 35-åringen i medeltal 29.5 tänder, 50-åringen 28.0 tänder, 65-åringen 26.1 tänder, 75-åringen 23.5 tänder och 85-åringen 20.9 tänder.
Av de tandförsedda individerna hade i stort sett alla upp till och med 50 år samtliga tolv framtänder. I åldersgruppen 65 år var medeltalet fronttänder 11.6, i åldersgruppen 75 år, 11.1 och bland 85-åringar 10.6. Medeltal tänder i sidopartierna var 14.7 i det totala urvalet. I åldersgruppen 35 år var medeltal sidotänder 17.8 och minskade därefter med stigande ålder till 10.3 bland 85-åringarna.

Förekomst av avtagbar protes
Avtagbara tandersättningar fanns från 50-årsgruppen och äldre. När det gäller överkäken hade 2% av 50-åringarna löstagbar tandersättning. Andelen ökade med stigande ålder upp till 15% av 85-åringarna. Hel protes i överkäken hade 3% av 75-åringar och 6% av 85-åringar. När det gäller underkäken hade 1% av 50- och 65-åringarna avtagbar konstruktion. Förekomsten i 75-årsgruppen var 6% och i 85-årsgruppen 11%. Hel protes i underkäken hade 1% av 75-åringarna och 2% av 85-åringarna.

Avsaknad av minst 12 tänder, orsak
Det var betydligt vanligare med tandförluster orsakade av karies, parodontit och kombination karies och parodontit i 85-årsgrupperna jämfört med övriga åldersgrupper.

Bedömning av bettdysfunktion
Bettdysfunktion förekom hos 6% av samtliga undersökta, med en spridning mellan 3–8% i de olika åldersgrupperna. Vanligast var värk (3%), följt av trötthet i käkarna (2%), minst vanligt var låsningar (1%). Minst besvär upplevde 65- och 85-åringar. Bland 35- 50- och 75-åringar upplevde 7-8 % funktionsstörningar av något slag.

Bedömning av munslemhinna
Munslemhinneförändringar fanns hos 9% (93 personer). Spridningen mellan åldersgrupperna var mellan 5-11%. Högst förekomst fanns bland 50- och 75-åringar. Av de 93 personer med någon slemhinneförändring utgjordes 51% av vita förändringar, 36% av röda och 23% av sår. Vita förändringar var signifikant vanligare bland män.

Av undersökaren bedömd progression av karies och parodontit sedan förra undersökningen
Av de undersökta personerna bedömdes 18% ha progression av karies. Störst andel fanns bland 35-åringarna med 22%. Bland 50-, 65- och 75-åringar bedömdes progressionen till 16%, och bland 85-åringar till 18%.
Motsvarande siffror för progression av parodontit var för hela gruppen 15%. Andelen med progression bland 50-åringar var 11% och i övriga åldersgrupper mellan 13-19%.

Bedömning av karies- och parodontitrisk
Vid den kliniska undersökningen bedömdes förhöjd risk för karies och parodontit. Den bedömda kariesrisken var något högre bland 35- och 85-åringar jämfört med övriga åldersgrupper. Risken för parodontit bedömdes som högst bland 65- och 75-åringar.

Karies

Majoriteten inom varje åldersgrupp var fri från aktiv karies, totalt 75%. Hos individer med karies hade majoriteten maximalt ett aktivt kariesangrepp. En liten grupp individer hade fler än sex angrepp.
Bland 75-åringar hade 2% mer än 6 kariesangrepp. I hela urvalet hade 25% aktiv karies, något fler män än kvinnor, 28% respektive 21%. Tabell 3 visar fördelning av karies inom hela urvalet.

Tabell 3. Kariesskador (medelvärden)

	Åldersgrupp					
	35	**50**	**65**	**75**	**85**	**Totalt**
Kron prim	0.6	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2
Kron sek	0.2	0.1	0.4	0.3	0.5	0.3
Rot prim	0.04	0.03	0.08	0.04	0.06	0.05
Rot sek	0.0	0.01	0.01	0.28	0.03	0.05
DT	0.6	0.4	0.4	0.4	0.5	0.4
DFT	5.3	9.4	14.6	15.1	15.1	11.8
DFSa	3.3	7.6	17.7	21.9	23.2	13.7

Rotfyllda premolarer och molarer

Andel individer med minst en rotfylld sidotand var 48%. Antal rotfyllda sidotänder ökade med stigande ålder. I de två äldsta åldersgrupperna hade 69% respektive 78% av alla tandförsedda, en eller flera rotfyllningar. Bland 65-åringar hade 63% minst en rotfylld premolar eller molar, bland 50-åringar 29% och bland 35-åringar 10%.

Kron- och broprotetik

Fast tandstödd protetik (kronor, broar) fanns hos 50% av urvalet och ökade med stigande ålder. Enstaka kronor förekom hos 44% av totala urvalet, hos 10% av 35-åringar och hos 72% bland de äldsta. Av alla individer med singelkronor hade 77% maximalt fyra kronor.
Tandstödd brokonstruktion oavsett utsträckning fanns hos 18% av urvalet, från 3% av 35-åringar till 46% av 85-åringar. Mindre broar (maximalt tre led) fanns hos 1%, 5% respektive 10% av 35-, 50- och 65-åringarna och ökade sedan till 23% respektive 25% bland 75- och 85-åringar. Större brokonstruktioner (≥6 led) förekom hos 1% av 35-åringarna och ökade till 6% respektive 9% hos 75- och 85-åringarna. Bland 50-åringar förekom inga större brokonstruktioner.
Antalet ”Tand- och Implantat Stödd Bro” (TISB) var väldigt få i hela urvalet. Totalt fyra personer varav en i åldersgruppen 65 år, en i åldersgruppen 75 år och två 85-åringar.

Implantat

Av de kliniskt undersökta hade 5% (53 personer) dentala implantat (inklusive fullbroar). Uppdelat per åldersgrupp förekom implantat hos 1% av 35-åringar, 2% av 50-åringar, 5% av 65-åringar, 11% hos 75-åringar och 12% hos 85-åringar. Helt tandlösa i bägge käkarna och med implantatstödda broar var totalt fyra personer, samtliga 85 år (3 kvinnor och 1 man). Implantatbroar 2-3 led, 4-6 led och > 6 led hos förekom hos 1% av urvalet (exklusive helt tandlösa individer).

Parodontalt status, benförlust / tandsten synligt på röntgen i sidopartierna

Tänder med fördjupade tandköttsfickor (≥ 6 mm) förekom i samtliga åldersgrupper, totalt 30% . Frekvensen ökade med stigande ålder, från 25% hos 35-åringar till 35% i den äldsta åldersgruppen.
Implantat med fördjupade tandköttsfickor (≥ 6 mm) förekom hos sex (11%) av de totalt 53 personer som hade implantat.

Fästeförlust ≥ 6 mm vid premolarer och molarer, förekom hos 10 % av samtliga, 2% hos 35-åringar och upp till 20% av 85-åringar. Vanligast var en till två drabbade tänder.
Marginal moderat benförlust förekom hos 37% av urvalet. Åldersfördelningen bland dem som klassificerats med moderat respektive avancerad benförlust visas i Figur 2. Tandsten i sidopartierna förekom hos 38% av urvalet och var vanligast hos

män. Variationerna mellan åldersgrupperna var 29% – 46% (Figur 3).

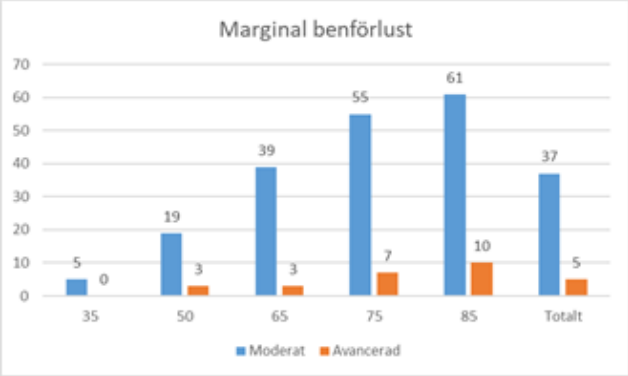

Figur 2. Marginal benförlust, fördelning i de olika åldersgrupperna.

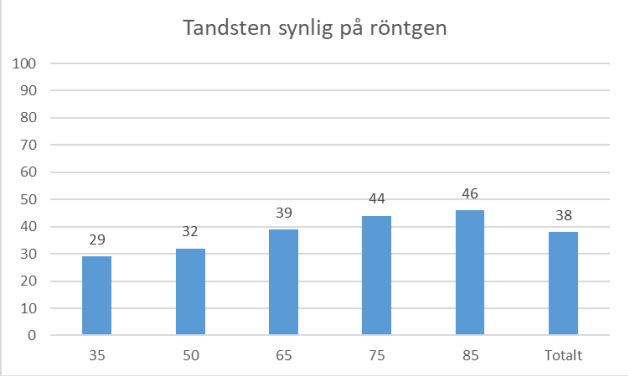

Figur 3. Tandsten synlig på röntgen. Föredelning i de olika åldersgrupperna.

Parodontalt status/rökvanor

Av de personer som aldrig rökt sågs avancerad benförlust hos 3%, bland före detta rökare hos 6% och bland nuvarande rökare hos 20% (Tabell 4).

Tabell 4. Procentuell fördelning av benförlust i förhållande till rökvanor.

Benförlust	Rökvanor		
	Aldrig rökt	Slutat	Röker
Frisk	68	44	41
Moderat benförlust	29	50	39
Avancerad benförlust	3	6	20

Sammanfattande beskrivning av munhälsan i de olika åldersgrupperna

35-åringen

Samtliga 35-åringar hade i medeltal 29.5 tänder varav 24.2 intakta vilket motsvarar 82% av befintliga tänder. I genomsnitt fanns 11.9 tänder (av maximalt 12) i fronten varav 11.4 var intakta (96%).
I sidopartierna fanns 17.8 tänder av maximalt 20. Över hälften av premolarer och molarer var intakta (12.8 tänder, 72%).
Bland 35-åringarna fanns få protetiska ersättningar, 10% hade singelkronor, 1% hade bro med maximalt tre led, 2% hade bro 4-6 led och 1% bro > 6 led. Endast 1% hade minst ett implantat. Inga löstagbara proteser finns bland 35-åringarna.

Medeltal karierade och fyllda tänder (Decayed Filled Teeth, DFT), var 5.3 vilket är 18% av befintliga tänder. Karierade och fyllda approximalytor (mellanrumsytor, Decayed Filled Surfaces approximal, DFSa) var 3.3 (6% av befintliga approximalytor).

I genomsnitt var 0.6 tänder angripna av karies och 31% av 35-åringarna hade aktiv kariessjukdom, övervägande primärkaries på kronytor. Av 35-åringarna bedömdes 28% ha förhöjd risk för karies.
Moderat marginal benförlust sågs hos 6% av 35-åringarna och tandsten synlig på röntgen sågs hos 31%. Förhöjd risk för parodontal sjukdom fanns hos 28% och 13% bedömdes ha progression av parodontal sjukdom.
Minst en rotfyllning i sidopartierna fanns hos 10%. Symtom på bettfysiologisk funktionsstörning förekom hos 7% och slemhinneförändringar fanns hos 9%, övervägande vita. Munhälsorelaterad påverkan på livskvaliteten upplevdes av 17% och gällde då framför allt svårigheter att äta eller njuta av mat.

50-åringen
I medeltal hade 50-åringen 28.0 tänder varav 18.5 intakta, vilket motsvarar 66% av befintliga tänder. Antalet tänder i fronten var 11.9 varav 10.7 intakta (90% av befintliga fronttänder). I sidopartierna fanns 16.2 tänder varav 7.8 tänder intakta, d.v.s. 48% av befintliga premolarer och molarer. Medeltal karierade tänder var 0.4 och 23% hade aktiv karies. Vanligast var primära kronkariesangrepp.
Medeltal karierade, fyllda tänder (DFT) var 9.4 (34% av befintliga tänder). DFSa var 7.6 vilket är 13% av befintliga approximalytor. Cirka var fjärde 50-åring bedömdes att ha ökad risk för karies och 16% hade en kariesprogression sedan senaste undersökningstillfället. Minst en singelkrona förekom hos 25%, tandstödd bro 2-3 led hos 5% och bro 4-6 led hos 2%. Minst ett implantat samt löstagbar partialprotes fanns hos 3%.
Marginal benförlust (moderat eller avancerad) förekom hos 27% och tandsten synlig på röntgen fanns hos 31%. Förhöjd risk för parodontit hade 20% och 11% bedömdes ha en progression av parodontal sjukdom. Minst en rotfylld premolar/molar fanns hos 29% av 50-åringarna.
Symtom på bettfysiologisk funktionsstörning fanns hos 8% och slemhinneförändring hos 11%, vanligtvis vitaktig förändring.
Munhälsorelaterad påverkan på livskvaliteten upplevdes av 22% och gällde då framför allt svårigheter att äta eller njuta av mat.

65-åringen
I medeltal hade 65-åringen 26.1 tänder varav 11.4 tänder var intakta (44%). I fronten fanns 11.6 tänder varav 8.2 (71%) intakta. I sidopartier fanns 14.5 tänder, varav 3.2 intakta (22%). Drygt hälften (60%) hade minst en singelkrona, 10% minst en 2-3 leds bro, 7% hade minst en bro 4-6 led och 2% bro > 6 led. Minst ett tandimplantat förkom hos 4% och minst en rotfylld tand i sidopartierna hos 63%. Löstagbar partialprotes förekom hos 5%.
DFT var 14.6 vilket är 56% av befintliga tänder och DFSa 17.7 (34% av befintliga approximalytor). Av samtliga 65-åringar hade 23% minst en karierad tand, i medeltal 0.4 tänder – vanligtvis sekundär kronkaries. Bedömd förhöjd kariesrisk förelåg hos 21% och 16% hade kariesprogression sedan senaste undersökningstillfället.
Marginal benförlust (moderat eller avancerad) sågs hos 52% och synlig tandsten på röntgen i sidopartierna hos 43%. En ökad risk för parodontal sjukdom bedömdes 30% ha och progression 17%.
Bettfysiologiska symtom uppgav 5% och 9% hade någon slemhinneförändring, vanligtvis vita förändringar.

75-åringen
Den tandförsedda 75-åringen hade i medeltal 23.5 tänder varav 8.6 intakta (36% av befintliga tänder). I medeltal fanns 11.1 fronttänder varav 6.7 intakta (60%). Medeltal sidotänder var 12.5 varav 1.8 intakta (14%). Minst en rotfylld tand i sidopartierna fanns hos 69%. Andel individer med minst en singelkrona var 67%, minst en treledsbro förekom hos 23%, 4-6 led hos 11% och bro > 6 led hos 6%. Minst ett implantat hade 10%.
Löstagbara delproteser fanns hos 6%, vanligtvis partialprotes och 1% hade helprotes.
Karies i minst en tand fanns hos 20% av 75-åringarna, i medeltal 0,4 tänder och vanligtvis sekundär kronkaries. DFT var 15.1 vilket motsvarar 64% av samtliga tänder och DFSa var 21.9 (46% av samtliga approximalytor). Förhöjd kariesrisk förelåg hos 26% och 16% bedömdes också ha en kariesprogression.
Moderat eller avancerad marginal benförlust förekom hos 63% och hos 47% var tandsten synlig på röntgen i sidopartierna. Ökad parodontitrisk bedömdes 32% att ha och 17% en progression av parodontit sedan senaste undersökningstillfället.
Symtom på bettfysiologisk funktionsstörning förelåg hos 8% och hos 11% fanns slemhinneförändringar (majoriteten röda).

85-åringen
I medeltal hade 85-åringen 20.9 tänder varav 5.8 intakta motsvararande 28% av befintliga tänder.
Totalt antal fronttänder var 10.6 och av dessa var 5.0 (47%) intakta. Medeltal tänder i sidopartierna var 10.3 och av dessa var 0.8 intakta (8% av befintligt antal premolarer och molarer).
Andel individer med minst ett kariesangrepp var 30% och i medeltal var 0.5 tänder karierade, övervägande sekundärkaries på kronytor. Minst en singelkrona fanns hos 72% av 85-åringarna, minst en treledsbro hade 25%, en 4-6 ledsbro hade 19% och bro > 6 led hade 9%. Tandimplantat förekom hos 11% och löstagbara protetiska ersättningar hos 10%. Hel löstagbar protes i någon käke fanns hos 4%.
DFT uppgick till 15.1(72% av befintliga tänder) och DFSa till 23.2 (56% av befintliga approximalytor). Av 85-åringarna bedömdes 28% ha en förhöjd kariesrisk och 18% en kariesprogression.
Moderat eller avancerad benförlust förelåg hos 74% och tandsten synlig på röntgen i sidopartierna hos 43%. Förhöjd risk för parodontit förelåg hos 28% och progression av parodontit hos 19%.
Bettfysiologiska symtom fanns hos 3% av 85-åringarna och slemhinneförändringar hos 5% (mestadels röda förändringar).

Diskussion

Det är idag väl känt att andelen äldre ökar i befolkningen och att fler tänder behålls allt högre upp i åldrarna. Liksom andra studier i Sverige visar EpiWux att munhälsan förbättrats över tid i alla åldrar. Dock kan en eventuell försämring ses med avseende på benförlust och tandsten synlig på röntgen.

De stora folksjukdomarna, karies och parodontit - utveckling.
EpiWux visar att var tredje individ har minst ett aktivt kariesangrepp. För framtiden är det viktigt att fokus läggs på att arbeta förebyggande och sjukdomsbehandlande både bland barn, ungdomar och i vuxenbefolkningen.
EpiWux visar även att nästan var tredje person har tandsten synlig på röntgen i sidopartierna och nästan varannan person har marginal benförlust och den moderata benförlusten har ökat sedan tidigare EpiWux-studier.

Tandvårdens roll med patientundervisning och sjukdomsbehandling är av yttersta vikt för att bibehålla och ge befolkningen ökade möjligheter att förbättra sin munhälsa.

Eftersom de äldre behåller sina tänder allt högre upp i åldrarna och sjukdomserfarenheter ”följer med”, kommer behovet av lagningar och protetiska ersättningar av tekniska orsaker att finnas kvar under lång tid framöver.
Framtidens äldre kommer sannolikt att ha allt fler tänder som är intakta. Ett stort behov av tandvård inom tandhygienistens område, dvs hälsofrämjande och förebyggande arbete kommer att finnas. Att bibehålla kontakt med patienten är extra viktigt den dag då individen hamnar i det s.k. sköra stadiet, då munhälsan av olika anledningar snabbt kan raseras. Sannolikt kommer då tandläkarkompetens med rehabiliterande åtgärder åter att öka, parallellt med tandhygienistens huvuduppgifter. Teamarbetet med patienten i fokus kommer att bli av yttersta vikt framöver, så att personalresurserna nyttjas på bästa sätt. Noggrann planering och prognosbedömning för varje individ är nödvändigt för att ge bästa möjliga vård.

Under de senaste 25 åren har indextalet DFT följts upp via EpiWux-studierna. DFT beskriver karierade och fyllda tänder och är en blandad bild av nuläge och historik. Följs utvecklingen i de olika åldersgrupperna, exempelvis 35-årsgruppen så har DFT mer än halverats – från DFT:13.5 år 1993 till 5.0 år 2018.
Bland de äldre (75 år och uppåt) har DFT-talen inte minskat utan istället ökat. De

äldre har förmodligen inte blivit mer sjuka utan mest sannolikt är att det finns fler tänder kvar som kunnat lagas i stället för att de tagits bort.
EpiWux-studierna har inte varit longitudinella studier utan upprepade tvärsnittsundersökningar. Det betyder att det är samma åldersgrupper, men inte samma individer. Man kan, med viss försiktighet, bilda sig en uppfattning om hur utvecklingen sker för respektive åldersgrupp. Tabell 5 visar hur DFT-talen utvecklats under årens lopp.

Tabell 5. DFT, utveckling under 25 år i Dalarna.

År / Ålder	1993	2003	2008	2013	2018
35 år	13.5	9.2	7.1	6.5	5.0
50 år	17.7	15.1	13.2	11.6	8.4
65 år	15.0	16.4	16.5	15.7	13.4
75 år		14.7	15.3	15.0	15.3
85 år			13.9	14.7	15.2

DFT och DT

Ett DFT-tal visar en blandad bild av både karierade (decayed, ”D”) och fyllda (filled ”F”) tänder.
Epidemiologiskt index DT (decayed teeth) visar bilden av kariessjukdomens nuvarande omfattning. I Figur 4 ses den procentuella andelen vuxna utan aktiv karies (DT=0) i Dalarna genom åren. Inom de flesta åldersgrupperna ses en uppåtgående trend, d.v.s. fler individer inom åldersgruppen är utan aktiv karies. Trenden är svagare för 35-åringarna där andelen utan aktiv karies var 69% år 2008, 66% år 2013 och 67% år 2018.

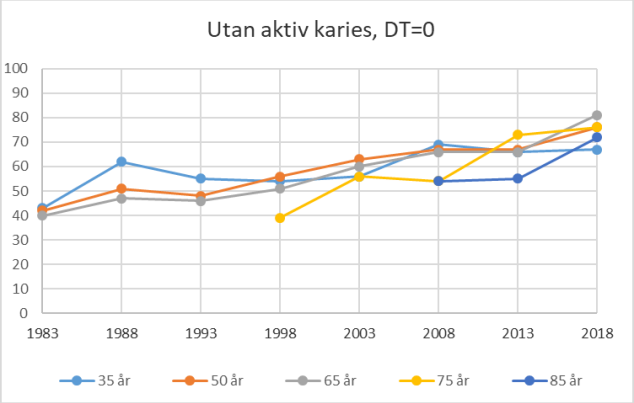

Figur 4. Andelen vuxna utan aktiv karies i Dalarna 1983-2018 (procent)

Muntorrhet, medicinering

Muntorrhet kan förekomma i alla åldrar och en vanlig orsak är intag av mediciner. Bland de yngre (35-årsgruppen) är den dagliga medicineringen i stort sett oförändrad sedan 2013 års EpiWux-undersökning. År 2013 uppgav 38% daglig medicinering och år 2018 uppgav 35% daglig medicinering. I senaste studien angav 24% av 35-åringarna att de medicinerar mot psykisk ohälsa (jämfört med 21% år 2013). Medicinering med psykofarmaka i de övriga åldersgrupperna var mellan 5%-16%.

Av 35-åringarna uppgav 6% att de känner sig muntorra i stort sett dagligen och 40% vid enstaka tillfällen. Andelen är i stort sett oförändrad sedan 2013 då 39% upplevde muntorrhet vid enstaka tillfällen och 8% dagligen. Det är i de äldsta grupperna upplevd muntorrhet förekommer i högre utsträckning. Bland 85-åringarna upplevde 46% muntorrhet vid enstaka tillfällen och 15% dagligen. Tidigare förknippades muntorrhet i första hand med äldre individer. Tandvården bör uppmärksamma även yngre individer med muntorrhet, speciellt med tanke på riskerna för att utveckla karies. Från 65-årsgruppen ökar intag av läkemedel mot benskörhet, från 5% bland 65-åringar upp till en 10% bland 85-åringar. Medicinering med bisfosfonater är viktigt att tandvården har kännedom om då det ökar risken för bennekros vid till exempel tandextraktion.

Marginal benförlust
Andelen individer som klassificerats med moderat benförlust har ökat från 16% 2008, 35% 2013 till 37% 2018. Till viss del kan detta förklaras av att urvalet 2013 och 2018 (29-85 år) i högre grad representerar Dalarnas befolkning, jämfört med 2008 då urvalet speglar munhälsotillståndet i de specifika åldersgrupperna 35, 50, 65, 75 och 85 år. Det föreligger dock en risk för underdiagnostik då den marginala benförlusten i huvudsak klassificeras på bitewing röntgen approximalt enbart i sidopartierna. Vid klassificeringen har inte hänsyn tagits till fördjupade tandköttsfickor. Det finns därför en risk för att prevalensen av parodontal sjukdom kan vara något högre. Även andelen individer som har tandsten synlig på bitewing röntgen har ökat från 22% 2008, 32% 2013 till 38% 2018. Subgingival tandsten är en känd riskfaktor för progression av parodontit och skall avlägsnas av detta skäl men också för att möjliggöra för patienten att upprätthålla en god munhygien. Avancerad benförlust däremot ligger kvar på i stort sett samma nivå som tidigare, vilket stämmer väl överens med andra studier[19,20].
Av de 53 individer som hade minst ett implantat bedömdes, utifrån röntgen, benförlust förekomma vid implantat på sex individer (11%). Internationellt ses en stor variation i den rapporterade prevalensen av periimplantit, från 1% upp till 47%[21] beroende på undersökningsmetodik och uppföljningsår. En svensk undersökning visar en prevalens av periimplantit på 16%[22].

Upplevd munhälsorelaterad livskvalitet
För att mäta munhälsorelaterad livskvalitet har instrumentet ”Oral Impact on Daily Performance” använts (OIDP). Av urvalet uppgav 443 personer (35%), någon form av daglig påverkan på den munhälsorelaterade livskvaliteten vilket stämmer väl överens med en annan svensk studie, där samma instrument användes och där 39% uppgav daglig påverkan[15]. Det vanligaste var svårigheter att äta och/eller njuta av mat samt att rengöra tänderna.

Metoddiskussion
En nackdel med en enkätundersökning är att det inte med säkerhet kan fastslås vem som besvarat frågorna och språksvårigheter kan vara en orsak till bortfall. Det finns även rapporterat skillnader i socioekonomiskt status bland de som väljer att delta i en undersökning och de som avstår och att de som avstår ofta har en sämre hälsa[23,24].
I och med det stora bortfallet, 55% av det totala urvalet, kan det inte uteslutas att munhälsan är något sämre bland Dalarnas befolkning än vad som rapporterats här. Tas hänsyn till att majoriteten (98%) borstar tänderna dagligen, besöker tandvården regelbundet (76%) och att endast ett fåtal uppger sig bo i särskilt boende (1%) eller behöver daglig hjälp i hemmet (7%), kan det också antas att de flesta deltagarna är förhållandevis friska.
Den kliniska undersökningen har utförts hos deltagarnas ordinarie behandlare vilket betyder att det förkommer ett större antal undersökare. Anledningen till att denna metodik valdes vid den första epidemiologiska undersökningen 1983 istället för en s.k. ”expertundersökning” var att det på detta vis skulle spegla vårdefterfrågan och vårdbehov som det upplevs av den allmänpraktiserande behandlaren. Denna metodik har sedan använts fortsättningsvis vart 5:e år för att få jämförbara resultat över tid, men också för att en studie med ett fåtal undersökare skulle bli betydligt mer kostsam och innebära ett mindre urval som inte skulle vara representativt för Dalarnas befolkning.

Vid bortfallsanalysen för EpiWux ses att årets bortfall är stort och trenden genom åren har varit att bortfallet har ökat för varje EpiWux-studie som skett. Bortfallet på enkäten år 1983 var 10%, 2013 39% och 44% år 2018. Största bortfallet finns bland de yngre individerna och bland de allra äldsta.

När det gäller de äldsta som valt att inte delta i undersökningen är det sannolikt dessa individer som är de mest sjuka, men

även de som vi kallar ”den sköra äldregruppen”. Individer som i allt större utsträckning behöver stöd i sitt dagliga liv av anhöriga eller hemtjänst och som av olika anledningar inte orkar med en undersökning. Detta är en grupp det är viktigt att tandvården inte förlorar kontakt med, eftersom omständigheterna kan leda till snabbt försämrad munhälsa som skapar stort mänskligt lidande och i ett senare skede kräver stora resurser.
Det är inte enbart de äldre som avstår tandvårdskontakter, det sker i alla åldrar och de största orsakerna är att det är svårt att få tid samt ekonomiska orsaker. Det nuvarande tandvårdsstödet är dock avsett att upprätthålla en god tandhälsa och ge tandvård till en rimlig kostnad för de med stora tandvårdsbehov.

Resultat

Enkätundersökning

Longitudinell undersökning

Resultaten från både enkätundersökningen och den kliniska undersökningen redovisas även till viss del i tabellform, bilaga 5.
Av de 419 personer som var tillgängliga och erbjudits att delta i undersökningen besvarade 318 personer enkäten. Största anledningen till bortfallet var att personerna avlidit efter att kontroll gjordes i folkbokföringsregistret innan enkäten skickades ut samt sjukdom och flytt från Regionen. Av de 318 personer som besvarade enkäten accepterade och kom 273 personer (86%) på en klinisk undersökning (Tabell 1, 2). Resultaten baseras på de personer som besvarade enkäten samt undersöktes kliniskt (n=273).

Bakgrundsdata 2018

Urvalet bestod av 155 kvinnor (57%) och 118 män (43%). Drygt hälften (63%) rapporterade att de var sammanboende/gifta. Majoriteten (97%) bodde i eget boende och 82% uppgav att de inte hade någon daglig hjälp i det egna hemmet. För jämförelse med år 2008, se Tabell 3-5. Det totala hushållets gemensamma årsinkomst var i de flesta fall i intervallet 0 - 239 000 kr per år (Tabell 6).
Samtliga i urvalet var födda i Sverige eller hade bott i Sverige mer än 20 år.
Majoriteten av urvalet, 87% hade grundskole/gymnasieutbildning och 13% högskole/universitetsutbildning.

Besöksfrekvens

Sex procent besökte tandvården endast vid akuta besvär jämfört med 2% år 2008. Majoriteten, 80% besökte tandvården en gång per år eller mer och 37% besökte Folktandvården och 61% besökte Privata vårdgivare för tandvård (ingen skillnad mellan 2008 och 2018). Knappt hälften, 41% hade besökt tandvården för mindre än tre månader sedan och 25% besökte tandvården för extra förebyggande behandling. Majoriteten (87%) ansåg att de kallades lagom ofta, 13% ansåg att de kallades för sällan. År 2008 uppgav 90% lagom kallelseintervall och 10% ansåg att de kallades för sällan.

För de allra flesta (75%) hade inte tandvårdsbesöken blivit färre de senaste två åren. Av de personer vars tandvårdsbesök blivit färre uppgav 8% att orsaken var svårt att få tid, 6% att de avstått tandvård av ekonomiska skäl och 3% hade svårt att ta sig till tandvården, framför allt de äldsta. Fem procent angav andra anledningar såsom tandläkarbrist, inte blivit kallad, sjuklighet eller att partners tandvård hade fått prioriteras.
År 2008 uppgav 97% att tandvårdsbesöken inte blivit färre. Av de som uppgav färre besök (3%) angavs skälen vara ekonomiska (n=3) följt av tandvårdsrädsla (n=2), det blir inte av, upplever inget behov (n=2) och att det inte var nödvändigt på grund av helprotes (n=2).

Tandvårdskostnader

De allra flesta (59%) uppgav 2018 att de betalat upp till 3 000 kr för tandvård och 16% uppgav 3 001 – 15 000 kr. År 2008 uppgav 61% att de betalat upp till 2 000 kr och 18% uppgav en tandvårdskostnad mel-

lan 2 001 – 8 000 kr (Tabell 7). År 2018 uppgav 92% att tandvårdsbesöken inte blivit färre av ekonomiska skäl, 5% hade tvingats att acceptera billigare behandlingsalternativ och/eller skjutit på behandlingen och 3% hade helt tvingats avstå från tandvård.

1177/Mina vårdkontakter (2018)
Gällande upplevd tillgänglighet och information via www.1177/Mina vårdkontakter uppgav 75% att de aldrig använt eller kommit i kontakt med websidan. Av de personer som använt websidan (n=68) upplevde 28% den som mycket bra, 31% som ganska bra, 2% som ganska dålig och 4% som mycket dålig. 35% hade inga synpunkter på websidan.

Viktigt i kontakt med tandvården
Att bli kallad regelbundet uppgavs av 68% som viktigt, följt av att få förebyggande vård (44%) och 33% angav att det var viktigt att få träffa samma behandlare. Jämfört med 2018 ansåg en högre andel 2008 att det var viktigt att bli kallad regelbundet (88%) och att få träffa samma behandlare (58%). En lägre andel (37%) ansåg 2008 att det var viktigt med förebyggande vård (Tabell 8).

Upplevt omhändertagande
Majoriteten upplevde ett gott/mycket gott omhändertagande i behandlingsstolen både 2018 (98%) och 2008 (99%).

Information vid senaste tandvårdsundersökningen
År 2018 ställdes frågan om information om karies och parodontit. Kariesinformation uppgav 65% att de fått och information om parodontit, 34%.
Personer bedömda att ha kariesrisk eller med minst en karierad tand erhöll inte information om karies, kost eller fluor i högre utsträckning jämfört med personer med ingen kariesrisk eller karierad tand. Personer med risk för parodontit och/eller benförlust synlig på bitewing-röntgen erhöll inte information om parodontit i högre grad jämfört med personer utan risk för parodontit.

En högre andel angav att de fick information om munhygien, fluor och behandlingskostnad 2018 jämfört med 2008. Information om kost angavs av lägst andel personer (Tabell 9).

Munhygienvanor
I stort sett samtliga borstade tänderna med fluortandkräm en gång per dag eller mer. Approximal rengöring en gång per dag eller mer rapporterades av 70% år 2018 och 68% år 2008 och 30% (2018) respektive 27% (2008) använde extra fluortillskott minst en gång per dag.

Upplevd tuggförmåga
Tuggförmågan ansågs av majoriteten vara bra eller mycket bra, 94% (2018) respektive 96% (2008) uppgav detta.

Muntorrhet
Ingen muntorrhet dagtid rapporterades av 39% 2018 och 70% 2008. Personer som dagligen tog receptbelagd medicin rapporterade i signifikant högre grad muntorrhet dagtid (år 2018) jämfört med de som inte medicinerade.

Allmänhälsa och medicinering
Andel personer som uppgav sin allmänhälsa som god 2018, var 76% och år 2008 uppgav 90% god allmänhälsa. Dubbelt så många (24%) uppgav att de inte mådde bra 2018 jämfört med 11% år 2008 (Tabell 10).
Daglig receptbelagd medicinering rapporterades av 87% 2018 och av 66% 2008. Intag av tre eller fler receptbelagda läkemedel dagligen ökade från 46% 2008 till 71% 2018 (Tabell 11). Den vanligaste anledningen till medicinering 2018 var hjärt-kärl sjukdom (67%), diabetes (16%), värk (16%) och mag-tarmsjukdom (11%). Uppgift angående skäl för medicinering saknas för år 2008.

Kost- och alkoholvanor 2018
Intag av huvudmål (frukost, lunch och middag en gång per dag rapporterades av 28%, två gånger per dag av 40% och tre gånger per dag av 32%. Antal mellanmål per dag (1-3 gånger) rapporterades av 89% och 10% åt inget mellanmål. I medeltal intog urvalet 4.3 drinkar per månad (Range 1-65 drinkar). En drink motsvarar 15 cl vin, 50 cl starköl/cider/alkoläsk eller 5 cl starksprit. Inga uppgifter om kost- och alkoholvanor finns för år 2008.

Tobaksvanor
Daglig rökning uppgavs av 6% (2018) och 7% (2008), ingen skillnad mellan kön och majoriteten röker < 10 cigaretter per dag. Rökarna 2018 hade rökt i genomsnitt 47 år. Av de som tidigare rökt hade 97% slutat röka för mer än 5 år sedan. Både 2018 och 2008 uppgav 5% daglig snusning, övervägande män, vanligtvis en dosa/vecka (47% 2008 och 42% 2008) och i genomsnitt 31 år. Av de som tidigare snusat hade 96% slutat för mer än fem år sedan.

Samband munhälsa och livskvalitet
År 2018 gavs deltagarna möjlighet att besvara ytterligare frågor angående munhälsorelaterad livskvalitet. I det totala urvalet uppgav 30% att de hade någon munhälsorelaterad påverkan på livskvaliteten och 11% uppgav påverkan 1-2 gånger per månad eller mer. Att rengöra tänderna och att äta och njuta av mat upplevdes som mest besvärligt (86% respektive 83%). Svaren på samtliga frågor presenteras i Tabell 12 - 20.

Klinisk undersökning
Longitudinell undersökning

Tandlöshet
Sju personer, fyra kvinnor och 3 män, (två 75-åringar och fem 85-åringar) var helt tandlösa år 2018 jämfört med 5 personer 2008.

Antal tänder
Medeltal tänder år 2018 var 21.8 (22.9 bland 75-åringar och 20.0 bland 85-åringar) jämfört med 23.2 år 2008 (24.4 för deltagare som då var 65 år och 21.4 för deltagare som var 75 år 2008) (Tabell 21). Medeltal sidotänder, fronttänder samt intakta tänder redovisas i Tabell 22-26.

Förekomst av avtagbar protes
Både 2018 och 2008 hade 4% helprotes i överkäken. Partialprotes i överkäken förkom hos 5% 2018 och hos 3% 2008. Helprotes i underkäken förekom hos 1% både 2018 och 2008. Partialprotes i underkäken hos 4% år 2018 och hos 3% år 2008.

Avsaknad av minst 12 tänder (2018)
Den vanligaste orsaken till att sakna 12 tänder eller fler var en blandning av parodontit och karies (11%), följt av parodontit (8%) och karies (6%). I det totala urvalet var det 71% som inte saknade 12 eller fler tänder.

Bedömning av bettdysfunktion
År 2018 uppgav 97% att de inte hade några bettfysiologiska symtom, 2% hade måttliga symtom och 1% uppgav grava symtom. År 2008 uppgav 87% att de inte hade några bettfysiologiska symtom, 12% hade måttliga symtom och 1% grava symtom.

Bedömning av munslemhinna
Slemhinneförändring fanns hos 11% både år 2018 och 2008. År 2018 var röda förändringar vanligast (52%) följt av vita förändringar (48%, något vanligare bland män) och sår (10%, endast bland kvinnor). Vita förändringar var vanligast 2008 (58%) följt av röda förändringar (55%) och sår (6%).

Progression av karies och parodontit (2018)
Progression av karies och parodontit sedan senaste undersökningen bedömdes till 22% respektive 21% i urvalet. Sjukdomsprogressionen var något högre i den äldsta åldersgruppen. Gällande kariesprogression

var denna något högre hos män jämfört med kvinnor.

Karies- och parodontitrisk
År 2018 bedömdes 30% ha en ökad risk för karies jämfört med 43% år 2008. Risken bedömdes som något högre bland män i den äldsta åldersgruppen.
Ökad risk för parodontit bedömdes 39% ha år 2018 och 40% år 2008. Ingen skillnad mellan kvinnor och män eller mellan åldersgrupperna.

Karies
Andel individer med minst ett kariesangrepp minskade från 34% år 2008 till 25% år 2018. Medeltal karierade tänder var 2018, 0.48 och 2008, 0.51 (Tabell 27-33). Ingen skillnad i kariesförekomst mellan kvinnor och män.

Medeltal FT, DFT, FS, DFS, och DFSa presenteras i Tabell 34-40.

Rotfyllda sidotänder
Andelen individer med minst en rotfyllning i sidopartierna var 2018 72% och 74% år 2008. Medeltal rotfyllda premolarer och molarer var 1.8 (2018) och 1.9 (2008) (Tabell 41).

Kron- och broprotetik
Någon form av tandstödd protetik förekom hos 85% år 2018 och hos 79% år 2008. Medeltal singelkronor var 2018, 3.0 och år 2008, 2.5. Medeltal broar 2-3 led och 4-6 led var cirka 0.22 både 2018 och 2008 och medeltal broar > 6 led , 0.10.

Implantat och fästeförlust
Minst ett implantat förekom hos 33 personer (12%) år 2018 och hos 18 personer (7%) år 2008. Sexton personer hade fått minst ett implantat under denna 10-årsperiod och en person hade förlorat sina implantat (2 implantat). Elva personer hade fullbro i över- eller underkäke och 3 personer hade implantatstödda fullbroar i bägge käkar (2018). År 2008 hade fyra personer fullbroar varav två personer i bägge käkar.

År 2018 hade sju personer fästeförlust ≥ 3 mm kring minst 1 implantat och fem personer hade fickor ≥ 6 mm vid implantat varav en person även hade fästeförlust. Ingen fästeförlust förekom hos dessa personer år 2008.

Benförlust, tandköttsfickor ≥ 6mm och tandsten synligt på röntgen i sidopartierna
Andelen individer med moderat benförlust var år 2018, 46% och år 2008, 22%. Avancerad benförlust förekom hos 12% år 2018 och 10% år 2008 (Figur 1). Medeltal tänder med tandköttsfickor ≥ 6mm var 1.0 år 2018 och 0.8 år 2008 (Tabell 42).
Tandsten synlig på röntgen sågs hos 46% år 2018 och år 2008 hos 28% (Figur 2).

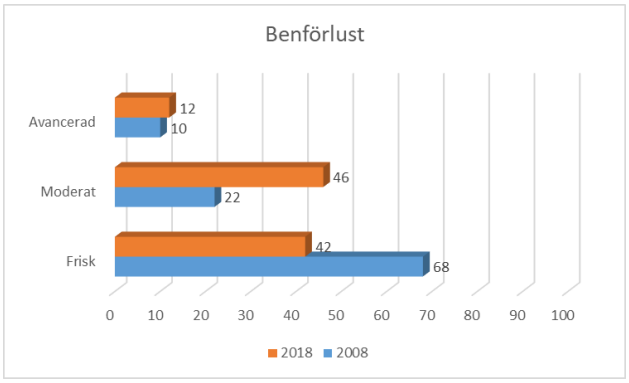

Figur 1. Klassificering av benförlust på bitewing-röntgen i sidopartierna.

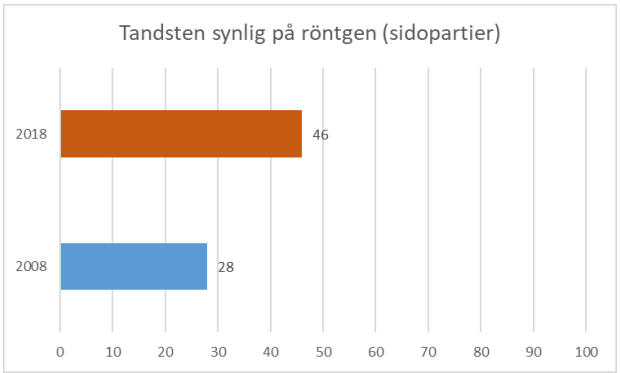

Figur 2. Tandsten synlig på bitewing-röntgen i sidopartierna respektive undersökningsår.

Sammanfattning

Av naturliga skäl var andelen ensamboende, boende i särskilt boende samt individer med behov av hjälp i hemmet högre 2018 jämfört med 2008. Majoriteten, 80% besöker tandvården regelbundet vilket var lika andel som 2008. Dock besöker fler tandvården endast vid akuta besvär 2018 (6%) jämfört med 2008 (2%). Majoriteten (61%) besöker Privattandvården. Under denna 10-årsperiod har dessa personer i medeltal förlorat knappt två tänder. Den vanligaste orsaken till att sakna 12 tänder eller fler var en blandning av karies och parodontit (11%) följt av parodontit (8%) och karies (6%). Den bedömda kariesrisken hade minskat, från 43% år 2008 till 30% år 2018 och färre personer hade karies 2018. Parodontitrisken kvarstod på samma nivå (39-40%) men andelen individer med moderat benförlust hade mer än fördubblats och tandsten var synlig på röntgen hos nästan hälften av urvalet. Detta trots att majoriteten besökte tandvården regelbundet och 25% uppgav att de besökte tandvården för förebyggande behandling.

Andelen individer med minst ett implantat hade ökat från 18 personer (2008) till 33 personer (2018). Sju personer hade drabbats av fästeförlust kring minst ett implantat mellan 2008-2018.

Den upplevda allmänhälsan hade försämrats och daglig medicinering ökade kraftigt.

Den parodontala ohälsan och förekomst av tandsten synlig på röntgen ökade under denna 10-årsperiod. Detta trots att i stort sett samtliga borstade tänderna dagligen och 70% uppgav att de använde approximala hjälpmedel. Det är av största vikt att dessa äldre, och eventuellt sköra individer, får tillgång till sjukdomsförebyggande och sjukdomsbehandlande åtgärder. Borttagning av tandsten är ytterst väsentligt för att möjliggöra för individen att rengöra sina tänder.

Tack!

Till sist ett stort, varmt tack till alla som har deltagit och gjort denna studie genomförbar. De i Dalarnas vuxenbefolkning som svarat på en omfattande enkät samt deltagit i den kliniska undersökningen. All personal på tandvårdskliniker inom Folktandvården och Privattandvården i Dalarna, som engagerat sig för att få med så många deltagare som möjligt till den kliniska undersökningen, utfört undersökningar och sänt in all data.
Tack till IT-funktionen på Folktandvården som stöttat och givit support.
Jag vill också rikta ett stort tack till Folktandvårdens FoU och Centrum för Klinisk Forskning i Falun som bidragit med finansiering till detta projekt.
Till sist tack till statistiker Jan Ifver för hjälp med statistiken och Birgitta Nordström, Vårdutvecklare, Folktandvårdens kansli och Jessika Friberg, Tandhygienist, Uppsökande tandvårdsteam Falun, som korrekturläst rapporten.

Kristina Edman,
Med Dr, leg Tandhygienist,
Folktandvårdens kansli, Falun

Referenser

1. Sveriges Riksdag. Tandvårdslag (1982:125)

2. Uhrbom E, Bjerner B. Tandhälsoprofilundersökning i W-län. En epidemiologisk tvärsnittsstudie av individer 20-79 år. Kopparbergs läns landsting 1983.

3. Uhrbom E, Bjerner B. En epidemiologisk undersökning hos vuxna i Kopparbergs län. En jämförande tvärsnittsstudie samt en longitudinell studie 1983-1988. Kopparbergs läns landsting 1989.

4. Uhrbom E, Bjerner B. EpiWux-93. Vuxnas mun- och tandhälsa i Dalarna. Skriftserie nr 23. Landstinget Dalarna 1994.

5. Uhrbom E, Bjerner B. EpiWux-98. En undersökning avseende 35-, 50-, 65- och 75-åringar i Dalarna 1998. Skriftserie nr 70. Landstinget Dalarna 1998.

6. Uhrbom E, Bjerner B. EpiWux 2003. Vuxnas mun- och tandhälsa i Dalarna, utveckling och framtid. En undersökning avseende 35-, 50-, 65- och 75-åringar i Dalarna 2003. Skriftserie nr 75. Landstinget Dalarna 2003.

7. Nordström B, Edman K. EpiWux 2008. Vuxnas mun- och tandhälsa och attityder till tandvård. En tvärsnittsstudie i Dalarna 2008 avseende 35-, 50-, 65-, 75- och 85-åringar samt analys av personalresurser inom tandvården Dalarna.

8. Nordström B, Edman K. EpiWux 2013. Munhälsa och tandvård i Dalarna. En tvärsnittsstudie i Dalarna 2013 avseende 30-85-åringars munhälsa och attityder till tandvård samt analys av personalresurser inom tandvården i Dalarna.

9. Edman K, Öhrn K, Holmlund A, Nordstrom B, Hedin M, Hellberg D. Comparison of oral status in an adult population 35-75 year of age in the county of Dalarna, Sweden in 1983 and 2008. *Swed Dent J* 2012; 36: 61-70.

10. *http://www.skapareg.se/*

11. *https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/register/alla-register/tandhalsoregistret/*

12. Hugoson A, Koch G, Gothberg C, Helkimo AN, Lundin SA, Norderyd O, Sjodin B, Sondell K. Oral health of individuals aged 3-80 years in Jönköping, Sweden during 30 years (1973-2003). I. Review of findings on dental care habits and knowledge of oral health. Swed Dent J. 2005;29(4):125-38.

13. Epi-Norr 1991-2001-2011. En undersökning av vuxna norrbottningars munhälsa, deras upplevelser av och attityder till tandvården samt en bedömning av vårdbehovet. Norrbottens Läns landsting. *http://www.nll.se/upload/IB/tv/samod/EPI-Norr/EPI_Norr_2011.pdf (2014-08-14)*

14. Wännman A, Forsberg H, Sjödin L, Lundgren P, Höglund Åberg C. Tillståndet i mun och käkar bland Västerbottens vuxna befolkning år 2002. En rapport baserad på en epidemio-

logisk undersökning bland 35-, 50-, 65- och 75-åringar. Umeå universitet, Västerbottens läns landsting. Umeå, 2004.

15. Östberg AL, Andersson P, Hakeberg M. Cross-cultural adaption and validation of the Oral Impacts on Daily Performances (OIDP) in Swedish. Swed Dent J 2008; 32:187-95.

16. Källestål C, Matsson L. Criteria for assessment of interproximal bone loss on bite-wing radiographs in adolescents. J Clin periodontal 1989; 16:300-4.

17. Holm G, Martinsson T. The Swedish national dental insurance´s periodontal diagnosis. Used on an individual level. Swed Dent J 1998; 22:77-84.

18. Nilsson IM, List T, Drangsholt M. The reliability and validity of self-reported temporomandibular disorder pain in adolescents. J Orofac Pain 2006; 20:138-44.

19. Petersen PE. The world oral health report 2003: Continuous improvement of oral health in the 21st century – the approach of the WHO global oral health programme. Community Dent Oral Epidemiol 2003; 31 Suppl 1:3-23.

20. Hugoson A, Sjödin B, Norderyd O. Trends over 30 years, 1983-2003, in the prevalence and severity of periodontal disease. J Clin Periodontol 2008; 35:405-14.

21. Derks J, Tomasi C. Peri-implant health and disease. A systematic review of current epidemiology. J Clin Periodontol 2015; 42:S158-71.

22. Roos-Jansåker AM, Lindahl C, Renvert H, Renvert S. Nine- to fourteen-year follow-up of implant treatment. Part II: presence of peri-implants lesions. J Clin Periodontol 2006; 33:290-5.

23. Tolonen H, Helakorpi S, Talala K, Helasoja V, Martelin T, Prattala R. 25-year trends and socio-demographic differences in response rates: Finnish adult health behaviour survey. European Journal of epidemiology 2006; 21:409-15.

24. Shahar E, Folsom AR, Jackson R. The effect of nonresponse on prevalence estimates for a referent population: Insights from a population-based cohort study. Atherosclerosis risk in communities (ARIC) Study Investigators. Annals of epidemiology 1996; 6:498-506.

Ordlista

Approximalyta	Tandyta som är vänd mot en granntand.
Benförlust	Avsaknad av stödjande ben kring tandroten.
Bettfysiologi	Läran om tuggsystemet.
Bettdysfunktion	Störd bettfunktion.
Bitewing	Bildtyp vid röntgenundersökning av tänder.
Bro (-protetik)	Fastsittande ersättning för en eller flera förlorade tänder som fästs på närliggande tänder.
DFT	Kariesmått definierat som antal karierade, fyllda tänder (Decayed, Filled Teeth).
DFSa	Kariesmått definierat som antal karierade, fyllda approximalytor (se ovan). Decayed, Filled Surfaces approximal.
Epidemiologi	Vetenskapen om sjukdomars utbredning, orsaker och förlopp.
Fullbro	Brokonstruktion som ersätter alla över- eller underkäkens tänder.
Furkation	Flerrotiga tänders förgreningsställe.
Gingivit	Inflammation i tandköttet.
Implantat	Inopererad titanskruv i käkbenet. Stöd för enstaka kronor eller broar. Käkbensförankrad konstruktion.
Intakt yta	Tandyta utan karies eller tidigare lagning eller annan ersättning.
Karies	Sjukdom som orsakar hål i tänderna.
Molar	Bakre kindtand, oxeltand. Tand nummer 6, 7 och 8 räknat från mitten av tandraden.
p-värde	Sannolikhetsvärde, från engelskans probability value.
Parodontal	Som hör till parodontiet.
Parodontit	Tandlossningssjukdom.
Partialprotes	Avtagbar delprotes som ersätter en eller flera tänder, men inte en hel käke. Är fäst med klamrar på kvarvarande tänder.

Plattprotetik	Avtagbar ersättning för tänder, delvis eller helt stödd på underliggande slemhinna.
Peri-implantit	Inflammation i vävnad runt tandimplantat som resulterar i förlust av benstöd runt implantatet.
Premolar	Främre kindtand. Tand nummer 4 och 5 räknat från mitten av tandraden.
Primär karies	Karies på en tidigare intakt tandyta d.v.s. utan tidigare lagning eller annan ersättning.
Protetik (oral)	Läran om konstgjorda tandersättningar, exempelvis kronor, broar, implantat och löstagbara proteser.
Rotkaries	Kariesskada belägen på tandens rotyta.
Sekundärkaries	Karies i anslutning till fyllning eller kronersättning.
Signifikans	P-värde (probability value,) vanligast är att ett p-värde ska vara <0.05 för att vara statistiskt signifikant vilket betyder att resultatet (värdet) med 95 % säkerhet inte beror på slumpen.
Variabel	Mätenhet som kan anta olika värden.

Löpnr ⌊_⌊_⌊_⌊_⌊_⌊ ⌉

Sign _____

Område	1	2	3	4	5	6

Ovan fylls i av projektgruppen

Munhälsoundersökning i Dalarna 2018
Enkätformulär

Anvisningar:

- Använd kulspetspenna vid ifyllande (blå eller svart)
- Kryssa mitt i rutan ☒
- Om krysset hamnar i fel ruta, fyll i hela rutan ■ Kryssa sedan i rätt ruta
- ⌊_⌊ Fyll endast i en siffra i varje ”tänkt ruta”
- Vänligen texta de svar som inte ska kryssas

Vi ber dig skicka in den ifyllda enkäten i det bifogade portofria svarskuvertet. Helst inom en vecka.

1. Kön

☐ Kvinna ☐ Man

2. Ålder ⌊_⌊ år

3. Hur länge har du bott i Sverige?

☐ Född här ☐ < 5 år ☐ 5 – 10 år ☐ 11 – 20 år ☐ >20 år/ alltid

4. Var brukar du få din tandvård utförd?

☐ Folktandvård ☐ Privattandvård ☐ Har ingen regelbunden tandvård

5. Vem är din ordinarie behandlare?
Denna fråga ställs för att du ska kunna kallas till din ordinarie behandlare för en kostnadsfri undersökning

Namn på tandläkare / tandhygienist:…….

Ort samt kliniknamn ……

Dina tandvårdsvanor, senaste tandvårdsbesöket och din inställning till tandvård

6. Hur ofta besöker du tandvården för undersökning?
(Endast ett alternativ ska kryssas i)

- ☐ Oftare än en gång om året
- ☐ En gång om året
- ☐ En gång vartannat år
- ☐ Med längre mellanrum än 2 år
- ☐ Endast vid akuta besvär

7. När besökte du tandvården senast?

- ☐ För mindre än 3 månader sedan
- ☐ För mer än 3 månader sedan

8. Besöker du tandvården extra för förebyggande behandling, alltså utöver undersökning, lagning eller annan behandling?

☐ Ja ☐ Nej ☐ Vet inte

9. Vad är din uppfattning om hur ofta du kallas till tandvård?

☐ För ofta ☐ Lagom ofta ☐ För sällan

10. Hur upplever du tillgänglighet och information om tandvård via www.1177/ Mina vårdkontakter?

☐ Mycket bra ☐ Ganska bra ☐ Varken eller ☐ Ganska dåligt ☐ Mycket dåligt

☐ Aldrig använt/eller kommit i kontakt med websidan

11. Har dina tandvårdsbesök under de senaste 2 åren blivit färre? Ange då de viktigaste orsakerna till detta. (Maximalt tre alternativ får kryssas i)

- ☐ Mina tandvårdsbesök har inte blivit färre
- ☐ Svårighet att få tid hos tandvården
- ☐ Tandvårdsrädsla
- ☐ Det blir inte av
- ☐ Svårigheter att ta mig till tandvården
- ☐ Upplever inget behov av tandvård
- ☐ Har prioriterat annat
- ☐ Ekonomiska skäl
- ☐ Annat, ange vad: …….

12. Vad är viktigast i din kontakt med tandvården? (Maximalt tre alternativ får fyllas i)

- ☐ Att få information om olika behandlingsalternativ
- ☐ Att få information om kostnaden
- ☐ Att få information om egenvård
- ☐ Att få samma behandlare varje år
- ☐ Att bli kallad regelbundet
- ☐ Att få förebyggande vård, (t.ex. fluorbehandling, ta bort tandsten och beläggningar)
- ☐ Att få ett tryggt omhändertagande i behandlingsstolen
- ☐ Att få ett gott bemötande på kliniken
- ☐ Annat, ange vad: …….

Hur upplevde du ditt senaste tandvårdsbesök när det gäller…
(Endast ett alternativ ska kryssas i på varje rad)

13. … omhändertagande i behandlingsstolen?

☐	☐	☐	☐	☐
Mycket gott omhänder-tagande	Gott omhänder-tagande	Varken eller	Dåligt omhänder-tagande	Mycket dåligt omhänder-tagande

14. … bemötandet på kliniken?

☐ Mycket gott bemötande ☐ Gott bemötande ☐ Varken eller ☐ Dåligt bemötande ☐ Mycket dåligt bemötande

Fick du information om följande vid din senaste tandvårdsundersökning?

15.	**…hål i tänderna (karies)**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
16.	**…tandlossning (parodontit)**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
17.	**…munhygien**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
18.	**…kost**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
19.	**…fluor**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
20.	**…muntorrhet**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
21.	**…tobak**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
22.	**…behandlingsalternativ**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte
23.	**…behandlingskostnad**	☐ Ja	☐ Nej	☐ Minns inte

Frågor om dina munhygienvanor

24. Hur ofta borstar du tänderna?

☐ Mer än 1 gång/dag ☐ En gång/dag ☐ Några gånger/vecka ☐ Sällan/aldrig

25. Hur ofta använder du tandkräm *med fluor*?

☐ Mer än 1 gång/dag ☐ En gång/dag ☐ Några gånger/vecka ☐ Sällan/aldrig

26. Hur ofta använder du extra fluor förutom i tandkräm (t. ex. sköljmedel, sugtabletter, tuggummi)?

☐ Mer än 1 gång/dag ☐ En gång/dag ☐ Några gånger/vecka ☐ Sällan/aldrig

27. Hur ofta gör du rent mellan tänderna (med tandsticka, tandtråd eller mellanrumsborste)?

☐ Mer än 1 gång/dag ☐ En gång/dag ☐ Några gånger/vecka ☐ Sällan/aldrig

Frågor om din upplevda mun- och tandhälsa

28. Kan du obehindrat tugga all sorts mat?
(Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Mycket bra ☐ Ganska bra ☐ Varken eller ☐ Ganska dåligt ☐ Mycket dåligt

29. Hur ofta har du under de senaste sex månaderna upplevt dig torr i munnen dagtid? (Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Aldrig ☐ Enstaka tillfällen ☐ Varje dag/nästan varje dag

30. Hur viktig är en god munhälsa för din livskvalitet?
(Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Mycket viktigt ☐ Ganska viktigt ☐ Varken eller ☐ Ganska oviktigt ☐ Helt oviktigt

Frågor om din allmänna hälsa

31. Hur vill du beskriva din hälsa det senaste 6 månaderna?
(Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Mår bra känner mig frisk och pigg ☐ Mår oftast ganska bra ☐ Varken eller ☐ Mår inte så bra känner mig krasslig då och då ☐ Mår ofta dåligt

32. Hur många <u>receptbelagda</u> läkemedel har du intagit regelbundet under de senast sex månaderna? (Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Inga läkemedel ☐ 1 läkemedel ☐ 2 läkemedel ☐ 3-4 läkemedel ☐ 5 läkemedel eller fler

33. Av vilken anledning intar du receptbelagt läkemedel?
(Ett eller flera alternativ kan kryssas i)

☐ Jag tar inga receptbelagda läkemedel regelbundet

☐ Hjärt- kärlsjukdom (här räknas även blodtryckssänkande och blodfettssänkande läkemedel in)

☐ Diabetes

☐ Reumatiska sjukdomar

☐ Psykiska ohälsa

☐ Mag/tarmsjukdom

☐ Benskörhet

☐ Luftvägsproblem (t.ex. astma)

☐ Preventivmedel

☐ Värk

☐ Annan anledning: ……..

Frågor om levnadsvanor: kost, tobak, alkohol

34. Hur många gånger äter du huvudmål en vanlig dag? (frukost, lunch, middag)

☐ En gång/dag ☐ Två gånger/dag ☐ Tre gånger/dag ☐ Mer än tre gånger/dag

35. Hur många gånger äter du mellanmål en vanlig dag?
(Räkna alla intag mellan huvudmålen, till exempel fika, frukt, smörgås, godis eller annat – oavsett mängd)

☐ Ingen gång/dag ☐ 1-3 gånger/dag ☐ 4-5 gånger/dag ☐ Mer än 6 gånger/dag

36. Vilka är dina rökvanor?

☐ Har aldrig varit rökare (**om aldrig rökt gå vidare till fråga 40)**

☐ Har tidigare rökt, men slutat

☐ Jag röker **(om du röker gå vidare till fråga 38)**

37. Om du slutat röka, när slutade du? **(om du slutat röka gå vidare till fråga 39)**

☐ Mer än 5 år sedan ☐ 1 - 5 år sedan ☐ Mindre än 1år sedan

38. Om du röker, hur mycket röker du?

☐ Mindre än 10 cigaretter/dag ☐ Mellan 10-20 cigaretter/dag ☐ Mer än 20 cigaretter/dag

39. Du som är rökare eller tidigare har rökt, ungefär hur många år har du rökt dagligen?

Jag har rökt i ☐ år

40. Vilka är dina snusvanor? ☐ Har aldrig varit snusare **(om aldrig snusat gå vidare till fråga 44)**

☐ Har tidigare snusat, men slutat

☐ Jag snusar **(om du snusar gå vidare till fråga 42)**

41. Om du slutat snusa, när slutade du? **(om du slutat snusat gå vidare till fråga 43)**

☐ Mer än 5 år sedan ☐ 1 - 5 år sedan ☐ Mindre än 1år sedan

42. Om du snusar, hur mycket snusar du?

☐ Ca 1 dosa/vecka ☐ Mellan 2-3 dosor per vecka ☐ Mer än 3 dosor per vecka

43. Du som är snusare eller tidigare har snusat, ungefär hur många år har du snusat dagligen?

Jag har snusat i ☐ år

44. Vilka är dina alkoholvanor?

(Enheten ”drink” motsvarar: vin (15 cl)
starköl/cider/alkoläsk (50 cl)
starksprit (5 cl)

Jag dricker ca ☐ ”drinkar” varje månad (fyraveckorsperiod)

(Dricker du mindre än en ”drink” i månaden, skriv ”0” drinkar)

Till sist några allmänna frågor

45. Vilken är din sysselsättning för närvarande (de senaste sex månaderna)?
(Markera med kryss. Fyll i hur många procent av sk heltid (normalt 40 timmar) det motsvarar).

Arbetar	-50% ☐	51-75% ☐	76-90% ☐	Heltid ☐
Studerar	-50% ☐	51-75% ☐	76-90% ☐	Heltid ☐
Arbetssökande	-50% ☐	51-75% ☐	76-90% ☐	Heltid ☐
Föräldraledig	-50% ☐	51-75% ☐	76-90% ☐	Heltid ☐
Långtidssjukskriven (mer än en månad/ Sjukersättning el. motsv)	-50% ☐	51-75% ☐	76-90% ☐	Heltid ☐
Ålderspensionär	Helt ☐	Delvis ☐		

☐ Annat ……Ange vad på raden nedan:

……..

46. Vilket är ditt nuvarande yrke?
(Om du inte arbetar, t ex är arbetssökande eller pensionär, ange då din senaste sysselsättning)

……

47. Vilken utbildning har du? (Markera högsta utbildnings nivå, endast ett alternativ ska fyllas i)

☐ Grundskola, Realskola, Folkskola

☐ Gymnasium, Folkhögskola, Eftergymnasial utbildning

☐ Högskola, Universitet

48. Vilket civilstånd har du för närvarande? (Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Sammanboende/gift med hemmaboende barn

☐ Sammanboende/gift utan hemmaboende barn

☐ Ensamboende med hemmaboende barn

☐ Ensamboende utan hemmaboende barn

49. Vilket boende har du för närvarande? (Endast ett alternativ ska anges)

☐ Eget boende (hyreslägenhet, bostadsrätt, villa)

☐ ”Särskilt boende” (gruppboende, servicelägenhet eller liknande)

☐ Annat boende: …….
(fyll i vilken typ av annat boende)

50. Har du daglig hjälp i ditt eget boende pga. funktionsnedsättning eller sjukdom? (Ett eller flera alternativ ska kryssas i)

☐ Nej, jag klarar mig själv

☐ Ja, jag får hjälp av anhörig

☐ Ja, jag har hjälp av hemtjänsten max två gånger per dag

☐ Ja, jag har hjälp av hemtjänsten minst tre gånger per dag

☐ Ja, jag har larm

☐ Ja, jag har besök av nattpatrull

51. Vilket är det totala antalet personer i ditt hushåll?

Antal personer ☐

52. Vilken är ditt hushålls gemensamma årsinkomst, före skatt?
(Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ 0 – 239 000:-

☐ 240 000 - 379 000:-

☐ 380 000 – 479 000:-

☐ 480 000 – 760 000:-

☐ ≥ 761 000:-

☐ Vet ej

53. Ungefär hur mycket har du själv betalat för din tandvård under det senaste året? (Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Inget alls

☐ Upp till 3 000 kronor

☐ 3 001 – 15 000 kronor

☐ > 15 000 kronor

☐ Minns inte

54. Har dina tandvårdsbehandlingar under de senaste 2 åren minskat av ekonomiska skäl? (Endast ett alternativ ska kryssas i)

☐ Nej, inte alls

☐ Ja, jag har tvingats acceptera billigare behandlingsalternativ och/eller skjutit på den behandling som föreslagits

☐ Ja, jag har helt avstått då jag inte haft råd

Till sist några frågor om samband mellan munhälsa och livskvalitet

Under de senaste 6 månaderna, hur ofta… … (Markera med ett kryss på varje rad)

55. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att äta eller njuta av mat?

☐	☐	☐	☐	☐
Varje, eller nästan varje dag	1-2 gånger per vecka	1-2 gånger i månaden	Mindre än en gång per månad	Aldrig

56. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att tala eller uttala ord tydligt?

☐	☐	☐	☐	☐
Varje, eller nästan varje dag	1-2 gånger per vecka	1-2 gånger i månaden	Mindre än en gång per månad	Aldrig

57. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att gå ut tex. för att handla eller besöka någon?

☐	☐	☐	☐	☐
Varje, eller nästan varje dag	1-2 gånger per vecka	1-2 gånger i månaden	Mindre än en gång per månad	Aldrig

58. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att rengöra dina tänder?

☐ Varje, eller nästan varje dag ☐ 1-2 gånger per vecka ☐ 1-2 gånger i månaden ☐ Mindre än en gång per månad ☐ Aldrig

59. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att sova och koppla av?

☐ Varje, eller nästan varje dag ☐ 1-2 gånger per vecka ☐ 1-2 gånger i månaden ☐ Mindre än en gång per månad ☐ Aldrig

60. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att le, skratta och visa tänderna utan att bli generad?

☐ Varje, eller nästan varje dag ☐ 1-2 gånger per vecka ☐ 1-2 gånger i månaden ☐ Mindre än en gång per månad ☐ Aldrig

61. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att behålla ditt känsloläge utan att bli irriterad?

☐ Varje, eller nästan varje dag ☐ 1-2 gånger per vecka ☐ 1-2 gånger i månaden ☐ Mindre än en gång per månad ☐ Aldrig

62. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att utföra ditt huvudsakliga arbete, eller upprätthålla din sociala roll?

☐ Varje, eller nästan varje dag ☐ 1-2 gånger per vecka ☐ 1-2 gånger i månaden ☐ Mindre än en gång per månad ☐ Aldrig

63. … har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att uppskatta kontakter med andra människor (till exempel släktingar, vänner eller grannar)?

☐ Varje, eller nästan varje dag ☐ 1-2 gånger per vecka ☐ 1-2 gånger i månaden ☐ Mindre än en gång per månad ☐ Aldrig

Ett stort TACK för att Du deltar i denna undersökning som är mycket betydelsefull för tandvårdens planering och utveckling i Dalarna.

Projektansvariga:

Kristina Edman
Leg. tandhygienist, medicine doktor
Kvalitets- och Utvecklingsfunktionen
Folktandvårdens kansli
023-49 01 55
kristina.edman@ltdalarna.se

Birgitta Nordström
Vårdutvecklare, leg. Tandläkare
Kvalitets- och Utvecklingsfunktionen
Folktandvårdens kansli
023-49 10 07
birgitta.e.nordstrom@ltdalarna.se

Bortfallsanalys EpiWux 2018

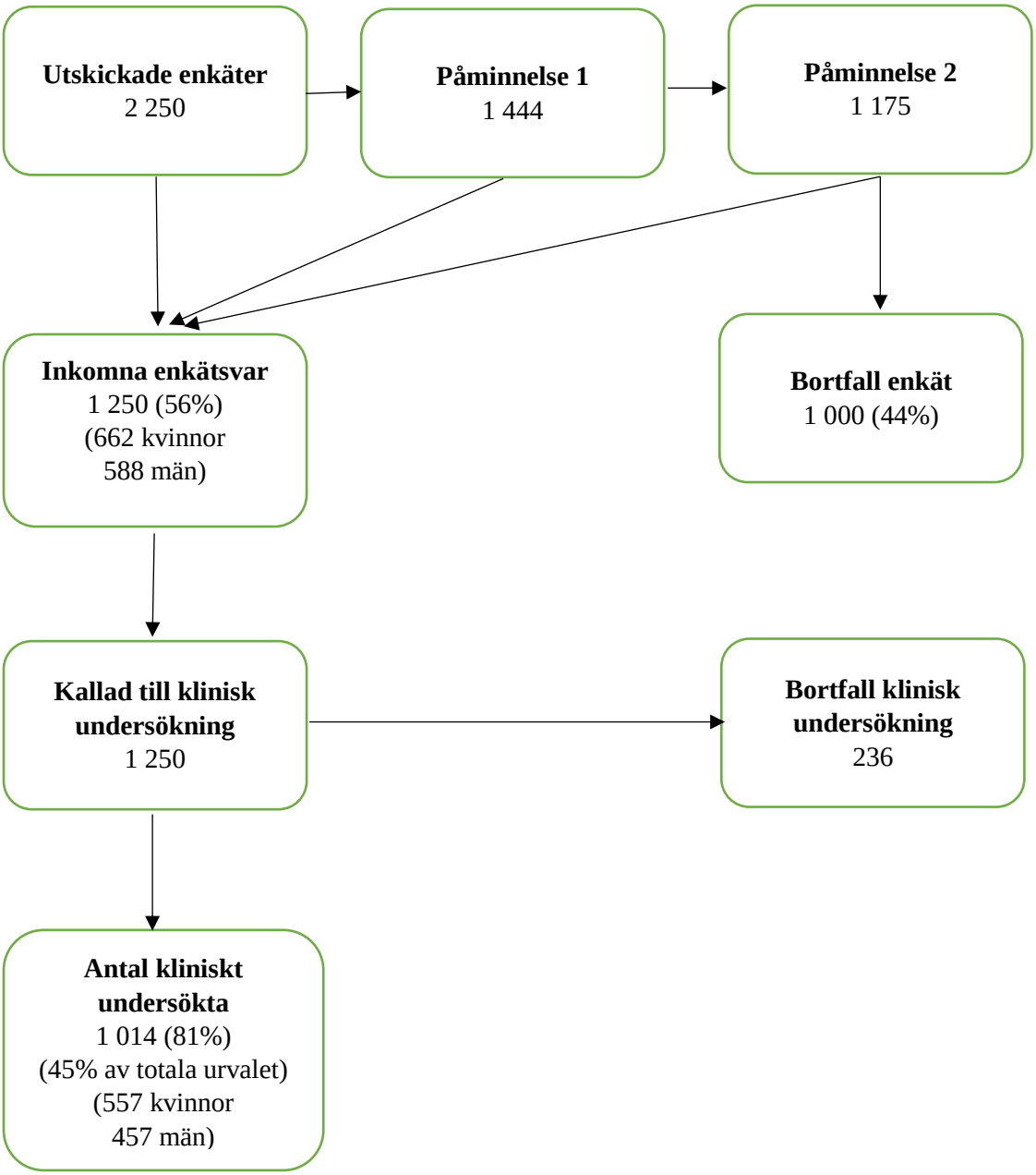

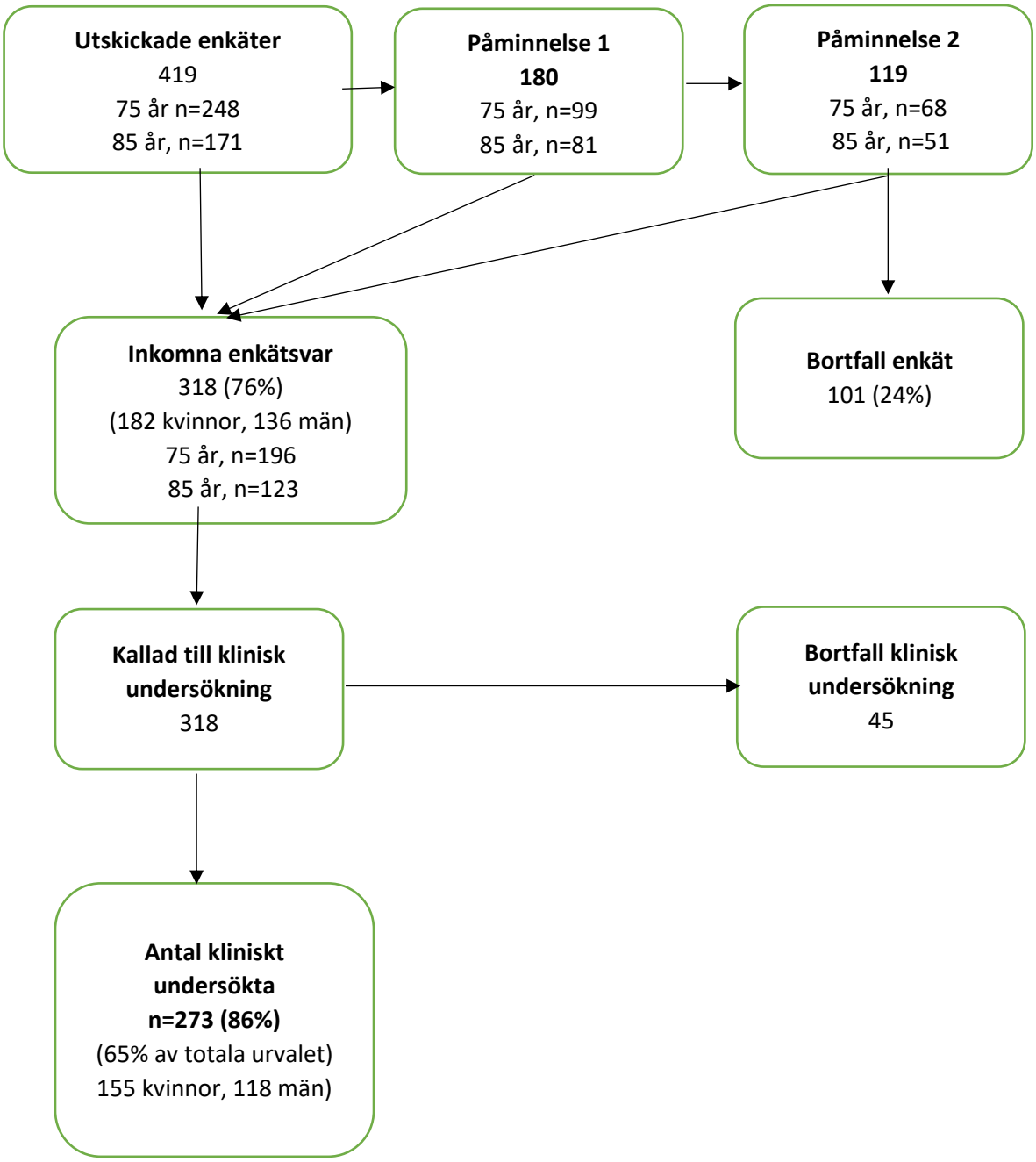
Utskickade enkäter
419
75 år n=248
85 år, n=171
Påminnelse 1
180
75 år, n=99
85 år, n=81
Påminnelse 2
119
75 år, n=68
85 år, n=51
Inkomna enkätsvar
318 (76%)
(182 kvinnor, 136 män)
75 år, n=196
85 år, n=123
Bortfall enkät
101 (24%)
Kallad till klinisk undersökning
318
Bortfall klinisk undersökning
45
Antal kliniskt undersökta
n=273 (86%)
(65% av totala urvalet)
155 kvinnor, 118 män)

Presentation av EpiWux 2018 i tabellform

Siffrorna i tabellerna anges i procent eller medelvärden och är uppdelade efter åldersgrupp. För varje grupp redovisas frekvensfördelningen för Kvinnor (K), Män (M) samt Totala antalet personer (T).

Nedan följer en presentation av enkätundersökningen i tabellform i den följd frågorna ställdes i enkäten. Siffrorna inom parentesen efter frågan utgör antalet personer som besvarat frågan. Därefter redovisas den kliniska undersökningen, även den i tabellform, där siffran inom parentes utgör antalet personer aktuella för den redogjorda undersökningsvariabeln.

Det totala urvalet utgjordes av 2250 personer.

Antal enkätsvar utgjordes efter bortfall av 1 250 (tabell 1).

Tabell 1. Frekvensfördelning, enkätsvar.

	35 år	50 år	65 år	75 år	85 år	Totalt
Antal män (M)	85	168	175	87	73	588
Antal kvinnor (K)	120	186	189	83	84	662
Totalt (T)	205	354	364	170	157	1250

Antal kliniska undersökningar utgjordes, efter bortfall, av 1 014 personer (tabell 2).

Tabell 2. Frekvensfördelning, klinisk undersökning

	35 år	50 år	65 år	75 år	85 år	Totalt
Antal män (M)	57	134	142	72	52	457
Antal kvinnor (K)	97	167	156	62	75	557
Totalt (T)	154	301	298	134	127	1014

Enkätundersökning

Fråga 3. Hur länge har du bott i Sverige (n=1 247)?
A= Född här **B**= Mindre än 5 år **C**= 5-10 år **D**= 11-20 år **E**= 21 år eller mer

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	78	69	74	78	65	72	80	65	73	78	73	75	72	74	73	84	67	76
B	2	2	2	7	8	7	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
C	2	2	2	7	9	8	1	1	1	1	-	-	-	1	1	-	1	1
D	1	1	1	3	1	3	2	3	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1
E	17	26	22	5	16	10	17	30	23	21	27	24	28	25	26	16	30	22

Fråga 4. Var brukar du få din tandvård utförd (n=1 244)?
A= Folktandvård **B**= Privattandvård **C**= Har ingen regelbunden tandvård

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	44	44	44	47	52	49	57	46	52	41	41	41	31	41	36	30	38	33
B	49	44	47	36	25	31	34	38	36	56	51	54	65	52	58	66	57	62
C	8	12	10	17	24	20	9	16	12	3	9	6	4	7	5	5	6	5

Fråga 6. Hur ofta besöker du tandvården för undersökning (n=1 227)?
A= Oftare än en gång om året **B**= En gång om året **C**= En gång vartannat år
D= Med längre mellanrum än 2 år **E**= Endast vid akuta besvär

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	13	12	13	6	8	7	10	7	8	17	13	15	15	15	15	22	21	22
B	46	41	44	33	21	28	36	32	34	51	51	51	62	54	58	61	46	54
C	20	19	19	29	24	27	27	26	26	17	17	17	8	9	9	7	11	9
D	10	14	12	16	23	19	16	18	17	6	8	7	4	9	6	2	13	7
E	11	15	12	15	24	19	11	17	14	8	11	9	11	13	12	7	9	8

Fråga 7. När besökte du tandvården senast (n=1 224)?
A= För mindre än 3 månader sedan **B**= För mer än 3 månader sedan

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	33	29	31	25	17	22	28	25	27	38	32	35	40	36	38	36	38	37
B	67	71	69	75	83	78	72	75	73	62	68	65	60	64	62	64	62	63

Fråga 8. Besöker du tandvården extra för förebyggande behandling, alltså utöver undersökning, lagning eller annan behandling (n=1 229)?
A= Ja **B**= Nej **C**= Vet inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	18	17	18	10	11	10	19	15	17	26	20	23	16	16	16	15	23	18
B	77	80	78	81	82	82	75	83	79	74	77	75	82	84	82	79	74	77
C	5	3	4	8	7	8	6	2	4	1	3	2	2	-	1	6	3	5

Fråga 9. Vad är din uppfattning om hur ofta du kallas för tandvård (n=1 214)?
A= För ofta **B**= Lagom **C**= För sällan

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	1	1	2	2	2	-	1	1	-	1	-	2	-	1	-	1	1
B	77	73	75	63	58	61	73	70	71	83	78	81	84	81	82	88	76	82
C	22	26	24	36	40	37	27	29	28	17	21	19	14	20	17	12	22	17

Fråga 10. Hur upplever du tillgänglighet och information om tandvård via www.1177/Mina vårdkontakter (n=1 234)?
A= Mycket bra **B=** Ganska bra **C=** Varken eller **D=** Ganska dåligt **E=** Mycket dåligt
F= Aldrig använt/eller kommit i kontakt med websidan

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	5	3	4	4	4	4	4	1	3	2	4	3	5	3	4	12	8	11
B	9	8	9	15	12	14	8	4	6	7	6	7	10	8	9	6	14	10
C	9	16	12	14	13	14	9	21	15	7	14	10	6	13	9	6	13	9
D	1	2	1	1	6	3	1	1	1	-	3	1	-	-	-	1	1	1
E	1	2	1	-	2	1	1	2	1	1	2	1	-	1	1	1	1	1
F	76	69	73	66	64	65	77	71	74	83	72	77	80	75	77	73	62	68

Fråga 11. Har dina tandvårdsbesök under de senaste 2 åren blivit färre? Ange då de viktigaste orsakerna till detta (n=1 250). Fler svarsalternativ möjliga.
A= Mina tandvårdsbesök har inte blivit färre **B**= Svårighet att få tid hos tandvården **C**= Tandvårdsrädsla **D**= Det ”blir inte av” **E**= Svårigheter att ta mig till tandvården **F**= Upplever inget behov av tandvård **G**= Har prioriterat annat **H**= Ekonomiska skäl **I**= Annat

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	63	62	62	53	44	49	53	52	52	72	71	71	71	75	73	68	67	68
B	10	9	9	11	8	10	11	11	11	10	9	10	7	5	6	6	10	8
C	6	3	5	8	5	7	8	6	7	5	2	3	7	-	4	1	-	1
D	7	11	9	15	21	18	8	12	10	2	7	4	5	10	8	5	7	6
E	3	1	2	-	2	1	3	1	2	1	-	1	6	-	3	6	1	4
F	3	7	5	5	14	9	3	8	6	2	5	3	4	2	3	4	8	6
G	3	2	2	8	5	7	3	3	3	1	1	1	2	1	2	1	-	1
H	14	13	13	23	21	22	17	13	15	11	11	11	12	9	11	4	10	6
I	9	8	9	9	12	10	16	10	13	7	7	7	7	5	6	4	3	3

Fråga 12. Vad är viktigast i din kontakt med tandvården (n=1 250)? Fler alternativ möjliga.
A= Få information om olika behandlingsalternativ **B**= Att få information om kostnaden **C**= Att få information om egenvård **D**= Få samma behandlare varje år **E**= Att bli kallad regelbundet **F**= Få förebyggande vård **G**= Få ett tryggt omhändertagande i behandlingsstolen **H**= Få ett gott bemötande på kliniken **I**= Annat

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	15	18	16	19	12	16	14	17	16	14	22	18	16	12	14	16	23	19
B	20	23	21	28	26	27	21	23	22	13	21	16	24	21	22	14	26	20
C	10	8	9	12	21	16	10	6	8	10	5	7	5	1	3	10	8	9
D	24	22	23	16	9	13	26	18	22	23	25	24	31	32	32	29	29	29
E	63	61	62	52	42	48	57	52	55	71	70	71	68	71	69	71	67	69
F	56	47	52	61	55	58	58	51	55	58	45	52	48	39	44	49	44	46
G	49	32	41	47	40	44	60	33	47	48	27	38	43	29	36	34	37	36
H	29	26	28	33	21	28	28	29	29	25	23	24	35	33	34	29	26	27
I	1	3	2	-	5	2	2	4	3	1	3	2	4	1	2	-	3	1

Fråga 13. Hur upplevde du ditt senaste tandvårdsbesök när det gäller omhändertagande i behandlingsstolen (n=1 236)?
A= Mycket gott **B=** Gott **C=** Varken eller **D=** Dåligt **E**= Mycket dåligt

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	66	57	62	50	46	48	62	48	56	77	62	70	68	63	66	73	68	71
B	28	33	30	37	36	37	31	37	34	21	34	27	28	29	28	24	25	24
C	4	8	6	9	15	12	6	11	8	1	2	2	2	5	4	2	6	4
D	1	1	1	3	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
E	1	1	1	2	1	1	1	1	1	-	1	1	-	2	1	-	-	-

Fråga 14. Hur upplevde du ditt senaste tandvårdsbesök när det gäller bemötande på kliniken (n=1 215)?
A= Mycket gott **B=** Gott **C=** Varken eller **D=** Dåligt **E**= Mycket dåligt

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	64	53	59	47	45	46	63	43	53	72	59	65	68	63	65	70	63	67
B	31	37	33	41	40	40	31	42	36	26	35	30	30	31	30	26	31	28
C	5	9	7	11	13	12	6	13	9	2	6	4	1	5	3	4	6	5
D	1	-	-	1	-	1	1	1	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-
E	-	1	1	-	2	1	1	1	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-

Fråga 15. Fick du information om *karies* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=1 066)?
A= Ja **B=** Nej **C**= Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	61	63	62	59	54	57	56	54	55	70	72	71	59	62	61	54	74	64
B	29	23	26	24	25	24	29	26	28	28	18	22	33	31	32	38	16	27
C	11	14	12	18	20	19	16	20	18	3	10	6	7	7	7	7	11	9

Fråga 16. Fick du information om *tandlossning* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=972)?
A= Ja **B=** Nej **C**= Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	28	30	29	18	24	20	27	22	25	39	40	39	26	37	32	22	31	26
B	58	47	52	60	40	52	54	53	54	55	42	49	63	50	56	63	50	57
C	15	23	18	22	36	28	18	25	21	6	18	12	10	13	12	15	19	17

Fråga 17. Fick du information om *munhygien* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=1 006)?

A= Ja **B=** Nej **C**= Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	60	56	58	66	56	62	58	51	55	62	57	60	53	63	58	52	56	54
B	27	26	26	12	19	15	24	27	26	33	30	31	36	23	30	40	28	34
C	13	18	16	22	25	23	17	23	20	5	13	9	11	13	12	8	15	12

Fråga 18. Fick du information om *kost* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=923)?

A= Ja **B=** Nej **C**= Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	16	15	16	30	22	26	14	21	17	11	10	11	7	10	8	5	9	7
B	72	62	67	51	39	46	70	56	63	84	74	79	86	78	82	82	72	77
C	13	23	18	20	39	28	16	24	20	5	16	11	7	12	10	13	19	16

Fråga 19. Fick du information om *fluor* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=986)?

A= Ja **B=** Nej **C**= Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	49	49	49	49	49	49	46	49	48	49	44	46	54	54	54	50	53	52
B	39	32	36	29	25	28	39	27	33	47	39	43	38	35	37	41	32	37
C	12	20	16	22	25	23	15	24	19	4	18	11	8	11	9	9	15	12

Fråga 20. Fick du information om *muntorrhet* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=937)?

A= Ja **B=** Nej **C**=Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	21	16	18	11	15	13	19	14	17	29	16	23	22	17	19	25	23	24
B	67	61	64	70	53	63	68	57	63	65	67	66	64	70	67	62	58	60
C	13	23	18	19	32	24	14	28	21	6	16	11	13	13	13	12	19	16

Fråga 21. Fick du information om *tobak* vid din senaste tandvårdsundersökning (n=931)?
A= Ja **B=** Nej **C**=Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	14	25	19	23	36	28	15	25	20	11	24	18	4	24	15	3	7	5
B	73	56	65	59	36	50	70	53	62	83	62	72	85	64	74	81	76	78
C	13	19	16	18	28	22	15	22	18	6	14	10	11	12	12	16	17	16

Fråga 22. Fick du information om *behandlingsalternativ* vid din senaste tandvårds-undersökning (n=993)?
A= Ja **B=** Nej **C**=Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	33	34	34	40	29	35	26	24	26	34	44	39	34	39	36	38	40	39
B	52	42	48	40	34	38	56	49	53	58	39	48	55	52	53	50	36	43
C	14	24	19	19	38	27	18	26	22	8	18	13	11	9	10	12	24	18

Fråga 23. Fick du information om *behandlingskostnad* vid din senaste tandvårdsunder-sökning (n=1 008)?
A= Ja **B=** Nej **C**=Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	49	40	45	47	32	41	42	33	38	55	48	51	52	49	51	56	39	48
B	38	40	39	32	31	31	44	41	43	39	39	39	37	42	40	30	49	39
C	13	21	16	21	37	28	14	26	19	6	13	9	10	9	10	15	12	14

Fråga 24. Hur ofta borstar du tänderna (n=1 241)?
A= Mer än en gång/dag **B=** En gång/dag **C=** Några gånger/vecka **D=** Sällan/Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	89	76	83	92	68	82	94	81	88	89	76	83	84	74	79	81	71	76
B	10	21	15	6	24	13	5	14	9	11	21	16	16	22	19	18	29	23
C	1	2	2	1	6	3	1	3	2	-	1	1	-	2	1	1	-	1
D	-	1	1	1	2	2	-	2	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-

Fråga 25. Hur ofta använder du tandkräm med fluor (n=1 237)?
A= Mer än en gång/dag **B=** En gång/dag **C=** Några gånger/vecka **D=** Sällan/Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	86	71	79	91	63	79	92	79	86	86	72	79	76	67	71	77	60	69
B	10	22	15	5	25	13	5	13	9	10	22	16	19	27	23	17	31	23
C	1	3	2	2	6	3	2	3	2	1	2	2	-	4	2	-	4	2
D	3	4	3	2	6	4	-	5	2	3	4	3	5	2	4	6	6	6

Fråga 26. Hur ofta använder du extra fluor förutom i tandkräm (t ex sköljmedel, sugtabletter, tuggummi (n=1 231)?
A= Mer än en gång/dag **B=** En gång/dag **C=** Några gånger/vecka **D=** Sällan/Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	11	7	9	12	7	10	11	2	7	13	10	12	4	9	7	10	3	7
B	17	11	14	19	13	17	13	10	11	18	7	13	17	12	14	19	17	18
C	26	17	22	31	29	30	32	19	26	20	16	18	24	6	14	18	14	16
D	47	66	56	38	51	44	44	69	56	49	67	58	56	73	64	53	65	59

Fråga 27. Hur ofta gör du rent mellan tänderna (med tandsticka, tandtråd eller mellan-rumsborste) (n=1 237)?
A= Mer än en gång/dag **B=** En gång/dag **C=** Några gånger/vecka **D=** Sällan/Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	20	16	18	4	6	5	10	7	8	29	19	24	37	28	32	29	24	27
B	31	22	26	18	10	14	25	12	19	44	27	36	26	24	25	36	45	40
C	34	31	33	40	30	36	48	32	41	22	35	28	29	33	31	25	18	22
D	16	31	23	38	55	45	17	49	32	5	19	12	8	15	12	10	13	11

Fråga 28. Kan du obehindrat tugga all sorts mat (n=1 242)?
A= Mycket bra **B=** Ganska bra **C=** Varken eller **D=** Ganska dåligt **E=** Mycket dåligt

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	62	65	63	66	67	66	58	63	61	67	66	67	63	68	66	52	58	55
B	30	28	29	26	19	23	31	29	30	28	27	28	31	28	30	38	35	36
C	4	4	4	3	5	4	6	5	6	2	3	2	1	4	2	6	6	6
D	2	3	2	2	8	4	2	2	2	3	3	3	1	-	1	2	1	2
E	2	1	1	3	1	2	2	1	1	-	1	-	4	-	2	1	-	1

Fråga 29. Hur ofta har du under de senaste 6 månaderna upplevt dig torr i munnen dag-tid (n=1 240)?
A= Aldrig **B**= Enstaka tillfällen **C=** Varje eller nästan varje dag

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	45	57	51	53	55	54	48	62	54	46	57	52	42	54	48	30	51	39
B	39	35	37	40	40	40	36	30	33	36	37	36	39	33	36	50	41	46
C	16	8	12	7	5	6	17	8	12	18	6	12	20	13	16	20	8	15

Fråga 30. Hur viktig är en god munhälsa för din livskvalitet (n=1 241)?
A= Mycket viktigt **B=** Ganska viktigt **C=** Varken eller **D**= Ganska oviktigt
E= Helt oviktigt

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	85	65	76	82	72	78	86	60	74	89	67	78	86	67	76	78	61	70
B	14	32	22	15	26	20	14	36	24	11	31	21	10	29	20	22	36	28
C	1	3	2	2	2	2	1	4	2	-	2	1	5	2	4	-	3	1
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-

Fråga 31. Hur vill du beskriva din hälsa de senaste 6 månaderna (n=1 243)?
A= Mår bra, känner mig frisk och pigg **B=** Mår oftast ganska bra **C=** Varken eller **D=** Mår inte så bra, känner mig krasslig då och då **E**=Mår ofta dåligt

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	29	38	33	25	48	35	27	39	33	38	37	37	24	40	32	21	26	23
B	49	43	46	58	38	49	49	43	46	44	50	47	51	39	45	45	36	40
C	8	8	8	6	6	6	7	8	8	9	8	8	11	4	7	10	19	14
D	10	8	9	8	6	7	11	7	9	8	5	6	8	14	11	18	15	17
E	4	3	4	3	2	3	6	3	4	2	1	2	5	4	4	7	4	6

Fråga 32. Hur många receptbelagda läkemedel har du intagit under de senaste 6 månaderna (n=1 243)?
A= Inga **B=** 1 st. **C=** 2 st. **D=** 3-4 st. **E=** 5 eller fler

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	35	39	37	60	72	65	45	61	52	29	27	28	20	15	17	10	7	8
B	18	15	17	19	20	20	19	12	16	21	19	20	11	11	11	12	11	12
C	15	12	13	12	4	8	17	11	14	13	11	12	17	15	16	13	18	15
D	18	19	18	5	2	4	11	10	11	22	26	24	27	26	26	32	31	31
E	14	16	15	4	2	3	8	6	7	14	15	15	26	33	29	33	33	33

Fråga 33. Av vilken anledning intar du receptbelagda läkemedel (n=781)? En person kan ha > 1 läkemedel (dvs totala procenttalet kan överstiga 100%).
A=Hjärt- kärlsjukdom **B**=Diabetes **C**=Reumatiska sjukdomar **D**=Psykisk ohälsa
E=Mag/tarmsjukdom **F**=Benskörhet **G**=Luftvägsproblem **H**=Preventivmedel **I= Värk**
J=Annat

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	49	64	56	2	4	3	27	42	33	50	68	59	82	81	81	78	81	79
B	11	15	13	4	4	4	4	9	6	14	18	16	20	26	23	11	8	9
C	8	3	6	6	-	4	11	3	8	7	3	5	11	1	6	8	6	7
D	16	5	11	31	8	24	18	12	16	14	5	10	12	4	8	9	-	5
E	13	9	11	19	8	15	8	11	9	16	10	14	14	4	9	9	9	9
F	8	1	5	-	-	-	3	-	2	9	-	5	14	-	6	16	3	10
G	12	11	12	8	21	13	12	14	12	15	11	13	8	10	9	14	6	11
H	4	-	2	19	-	13	6	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
I	29	15	22	21	21	21	34	23	30	23	9	16	27	11	19	37	19	29
J	21	16	19	35	33	35	29	18	25	19	17	18	12	11	12	12	12	12

Fråga 34. Hur många gånger äter du huvudmål en vanlig dag (n=1 238)?
A= En gång/dag **B=** Två gånger/dag **C=** Tre gånger/dag **D=** Mer än tre gånger/dag

	Alla			**35**			**50**			**65**			**75**			**85**		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	15	17	16	3	11	6	11	8	9	19	20	20	27	24	26	23	32	27
B	31	38	34	19	34	26	27	43	35	37	37	37	38	33	36	36	41	38
C	54	43	48	78	48	65	61	47	54	45	43	44	35	42	39	42	27	35
D	-	2	1	-	7	3	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fråga 35. Hur många gånger äter du mellanmål en vanlig dag (n=1 239)?
A= Ingen gång/dag **B=** 1-3 gånger/dag **C=** 4-5 gånger/dag **D=** Mer än 6 gånger/dag

	Alla			**35**			**50**			**65**			**75**			**85**		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	10	18	14	11	12	11	10	25	17	10	16	12	10	19	14	8	14	11
B	85	80	83	85	86	85	82	74	78	86	80	83	87	80	83	91	84	88
C	5	2	4	4	2	3	7	2	4	4	4	4	4	1	2	1	1	1
D	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Fråga 36. Vilka är dina rökvanor (n=1 224)?
A= Har aldrig varit vanerökare **B=** Har varit, men slutat **C=** Röker

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	58	58	58	75	65	71	62	72	67	45	54	50	44	45	45	67	44	56
B	35	34	34	22	25	23	26	17	22	50	38	44	48	53	51	27	51	38
C	7	8	7	3	10	6	11	12	12	5	8	6	7	2	5	6	4	5

Fråga 37. När slutade du röka (n=512)?
A= Mer än 5 år sedan **B=** 1-5 år sedan **C=** Mindre än 1 år sedan

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	84	89	86	68	57	63	75	85	79	89	92	90	92	93	93	86	100	94
B	12	8	10	28	29	28	19	11	16	8	6	7	5	5	5	10	-	4
C	4	3	4	4	14	9	6	4	5	3	2	3	3	2	2	5	-	2

Fråga 38. Hur mycket röker du (n=90)?
A= Färre än 10 cig/dag **B=** 10-20 cig/dag **C=** Fler än 20 cig/dag

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	69	49	59	75	50	58	48	58	52	100	31	59	67	-	50	100	100	100
B	29	42	36	25	38	33	48	32	40	-	62	36	33	100	50	-	-	-
C	2	9	6	-	12	8	5	11	8	-	8	4	-	-	-	-	-	-

Fråga 39. Du som är rökare eller tidigare rökt, ungefär hur många år har du rökt dagligen (n=458)? Medelvärde antal år.

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
20.7	21.5	21.1	10.0	9.7	9.8	21.1	16.7	19.3	19.4	24.1	21.5	27.4	25.7	26.5	27.3	28.0	27.7

Fråga 40. Vilka är dina snusvanor (n=1 155)?
A= Har aldrig varit vanesnusare **B=** Har varit, men slutat **C=** Snusar

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	92	59	76	84	58	73	92	55	74	93	57	75	98	65	81	100	69	85
B	3	21	12	8	14	10	3	21	12	2	24	13	2	20	11	-	25	12
C	4	20	12	8	29	17	4	25	14	5	19	12	-	15	8	-	6	3

Fråga 41. Om du slutat snusa, när slutade du (n=135)?
A= Mer än 5 år sedan **B=** 1- 5 år sedan **C=** Mindre än 1 år sedan

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	55	78	75	22	64	45	67	67	67	100	81	82	100	93	94	-	93	93
B	30	16	18	44	27	35	33	21	23	-	17	16	-	-	-	-	7	7
C	15	6	7	33	9	20	-	12	10	-	2	2	-	7	6	-	-	-

Fråga 42. Om du snusar, hur mycket snusar du (n=137)?
A= Cirka 1 dosa/vecka **B=** 2-3 dosor/vecka **C=** Mer än 3 dosor/vecka

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	8	26	23	-	22	15	12	20	19	14	30	28	-	25	25	-	75	75
B	68	36	42	60	39	46	88	35	44	57	27	32	-	67	67	-	-	-
C	24	38	36	40	39	39	-	45	38	29	42	40	-	8	8	-	25	25

Fråga 43. Du som är snusare eller tidigare snusat, ungefär hur många år har du snusat dagligen (n=253)? Medelvärde antal år.

Alla			35			50			65			75			85		
K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
9.4	21.9	19.9	7.2	14.1	11.4	11.6	23.4	21.7	11.9	23.0	21.8	5.0	23.8	23.1	-	22.2	22.2

Fråga 44. Vilka är dina alkoholvanor (n= 1 183)? Medeltal drinkar/månad (1 drink motsvarar 15 cl vin, 50 cl starköl/cider/alkoläsk, 5 cl starksprit).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
4.8	8.1	6.4	3.1	6.4	4.5	5.5	8.0	6.7	5.4	11.3	8.3	6.3	7.2	6.8	2.6	3.5	3.0

Fråga 45. Vilken är din sysselsättning för närvarande (de senaste 6 månaderna) (n=1 250)?

A= Arbetar **B=** Studerar **C=** Arbetssökande **D=**Långtidssjukskriven **E=** Ålderspensionär **F=** Föräldraledig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	47	53	50	76	88	81	81	86	83	34	48	41	2	7	5	-	3	1
B	3	4	3	9	12	10	3	5	4	1	1	1	-	1	1	-	1	1
C	3	3	3	3	4	3	5	5	5	3	2	2	-	1	1	-	1	1
D	6	5	6	4	9	6	13	8	11	6	2	4	-	1	1	-	1	1
E	42	44	43	-	1	1	1	2	1	59	58	58	96	98	97	99	96	98
F	4	2	3	18	5	12	2	3	2	-	-	-	-	1	1	-	1	1

Fråga 47. Vilken utbildning har du (n=1 213)?

A= Folkskola, grundskola, realskola **B=** Folkhögskola, Gymnasium, eftergymnasial utbildning **C=** Högskola, universitet

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	30	32	31	10	13	12	11	12	11	35	38	36	60	60	60	64	56	60
B	39	43	41	42	51	46	55	67	61	37	36	37	16	18	17	21	28	24
C	31	24	28	47	36	43	34	21	28	28	26	27	24	23	23	15	16	15

Fråga 48. Vilket civilstånd har du för närvarande (n=1 227)?
A= Sammanboende/gift med hemmaboende barn **B=** Sammanboende/gift utan hemmaboende barn **C=** Ensamboende med hemmaboende barn **D=** Ensamboende utan hemmaboende barn

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	24	23	23	62	60	61	38	40	39	6	6	6	2	1	2	-	3	1
B	44	54	49	11	17	13	35	37	36	65	72	68	61	75	68	44	72	57
C	6	2	4	12	2	8	12	3	8	2	1	1	1	-	1	1	1	1
D	26	21	24	15	21	18	16	19	17	27	21	24	35	24	29	55	23	40

Fråga 49. Vilket boende har du för närvarande (n=1 229)?
A= Eget boende (hyreslägenhet, bostadsrätt, villa) **B=** ”Särskilt boende” (gruppboende, servicelägenhet eller liknande) **C=** Annat boende

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	99	99	99	98	96	98	99	98	99	100	99	100	96	99	98	98	100	99
B	1	1	1	1	2	2	-	1	1	-	1	-	4	1	2	2	-	1
C	1	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fråga 50. Har du någon daglig hjälp i ditt egna boende pga. funktionsnedsättning eller sjukdom (n=1 246)?
A= Nej, jag klarar mig själv **B=** Ja, jag får hjälp av anhörig **C=** Ja, jag har hjälp av hemtjänsten max 2 ggr/dag **D=** Ja, jag har hjälp av hemtjänsten minst 3 ggr/dag **E=** Ja, jag har larm **F=** Ja, jag har besök av nattpatrull

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	94	92	93	97	93	95	98	97	98	96	97	96	90	86	88	76	77	76
B	3	4	3	2	4	2	1	1	1	1	1	1	7	5	6	12	15	13
C	1	1	1	-	-	-	1	-	-	1	1	1	1	2	2	6	3	4
D	1	1	1	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	3	2	7	1	4
E	3	2	3	1	-	1	1	-	-	1	1	1	6	6	6	17	7	12
F	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1

Fråga 51. Vilket är det totala antalet personer i ditt hushåll (n=1 209)?
A= 1 **B**=2 **C**=3 **D**=4 **E**= >4

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	25	18	22	14	18	16	16	16	16	26	20	23	34	21	28	51	19	36
B	48	57	52	16	17	16	39	41	40	70	73	71	66	78	72	47	77	61
C	10	9	9	17	17	17	18	15	17	4	5	4	-	1	1	1	3	2
D	12	11	11	37	34	36	17	20	18	-	1	-	-	-	-	-	-	-
E	6	5	6	17	14	16	10	7	9	1	1	1	-	-	-	-	1	1

Fråga 52. Vilken är ditt hushålls gemensamma årsinkomst (n=1 215)?
A= 0-239 000:- **B**= 240 000- 379 000:- **C**= 380 000-479 000:- **D**= 480 000-760 000:-
E= ≥ 761 000:- **F**= Vet ej

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	20	16	18	12	12	12	8	6	7	19	15	17	33	28	30	49	30	40
B	22	22	22	16	12	14	19	12	16	24	25	24	28	29	29	26	40	32
C	15	15	15	15	18	16	16	16	16	17	12	15	16	17	17	6	13	10
D	19	26	23	31	38	34	28	34	31	16	30	23	5	10	8	4	6	5
E	9	13	11	13	13	13	17	23	20	6	11	9	1	5	3	-	1	1
F	14	9	12	14	8	11	11	9	10	17	7	12	16	11	14	15	10	13

Fråga 53. Ungefär hur mycket har du själv betalat för din tandvård under det senaste året (n=1 231)?
A= Inget alls **B**= Upp till 3 000:- **C**= 3 001-15 000:- **D**= >15 000:- **E**= Minns inte

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	21	27	24	39	47	42	24	31	27	14	20	17	12	24	18	12	18	15
B	54	51	52	40	33	37	53	52	53	57	60	58	61	53	57	59	46	53
C	13	14	14	7	7	7	12	10	11	16	15	16	14	19	16	13	28	20
D	2	1	2	1	1	1	1	1	1	4	2	3	4	1	2	3	1	2
E	11	6	8	14	12	13	10	6	8	9	4	7	9	4	6	14	7	11

Fråga 54. Har dina tandvårdsbehandlingar under de senaste 2 åren minskat av ekonomiska skäl (n=1 225)?
A= Nej, inte alls **B**= Ja, jag har tvingats acceptera billigare behandlingsalternativ och/eller skjutit på den behandling som föreslagits **C**= Ja, jag har helt avstått då jag inte haft råd

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	85	88	86	82	87	84	81	86	83	87	88	88	82	90	86	94	91	93
B	7	5	6	9	4	7	5	6	6	7	5	6	10	6	8	4	4	4
C	8	7	8	8	10	9	14	8	11	6	6	6	8	4	6	2	4	3

Samband mellan munhälsa och livskvalitet
(Oral Impact on Daily Performance)

Under de senaste 6 månaderna, hur ofta…

Fråga 55. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att äta eller njuta av mat (n=1 233)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	5	3	4	6	4	5	5	3	4	4	2	3	5	1	3	4	3	3
B	2	2	2	2	1	2	5	6	5	1	2	1	2	-	1	-	-	-
C	4	4	4	7	7	7	6	5	5	3	2	2	1	1	1	2	3	3
D	16	15	16	24	16	21	22	18	20	14	14	14	9	13	11	5	14	9
E	72	76	74	61	73	66	62	69	65	79	80	79	83	85	84	89	80	85

Fråga 56. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att tala eller uttala ord tydligt (n=1 236)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	2	1	2	1	1	1	4	1	2	1	2	1	5	-	2	2	1	2
B	1	-	1	2	-	1	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	1
C	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	1	1	1
D	3	3	3	7	2	5	3	4	4	2	2	2	-	5	2	4	3	3
E	93	95	94	91	96	93	91	95	93	97	96	96	94	95	95	93	93	93

Fråga 57. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att gå ut tex för att handla eller besöka någon (n=1 235)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	-	1	1
B	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
C	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
D	2	1	2	4	4	4	2	2	2	2	-	1	-	-	-	1	1	1
E	96	98	97	94	94	94	96	97	97	97	99	98	98	100	99	99	97	98

Fråga 58. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att rengöra dina tänder (n=1 236)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	3	2	2	4	2	3	3	3	3	1	1	1	2	-	1	5	-	3
B	1	1	1	3	4	3	1	1	1	2	1	1	-	1	1	1	-	1
C	3	2	2	5	4	4	5	2	3	1	1	1	-	1	1	-	3	1
D	11	9	10	15	12	14	11	10	10	11	7	9	11	8	10	2	7	5
E	82	87	84	72	79	75	81	85	83	85	90	87	86	90	88	91	90	91

Fråga 59. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att sova och koppla av (n=1 235)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	2	1	2	2	1	2	3	1	2	2	1	1	4	-	2	1	1	1
B	2	1	1	1	2	2	3	1	2	2	-	1	1	-	1	-	-	-
C	2	2	2	3	2	3	2	4	3	1	1	1	2	-	1	-	3	1
D	10	8	9	12	13	13	15	10	12	8	7	7	2	1	2	4	7	5
E	85	89	87	81	81	81	78	84	81	88	92	90	90	99	95	95	89	92

Fråga 60. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att le, skratta och visa tänderna utan att bli generad (n=1 239)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	4	3	3	4	1	3	6	5	6	2	2	2	5	1	3	2	1	2
B	1	1	1	-	2	1	2	1	1	2	1	1	-	-	-	1	-	1
C	1	1	1	2	4	2	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	1
D	4	3	4	5	2	4	4	4	4	5	2	4	-	1	1	6	4	5
E	90	93	91	89	91	90	88	89	88	91	95	93	94	98	96	90	93	91

Fråga 61. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att behålla känsloläge utan att bli irriterad (n=1 235)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	2	1	1	1	-	1	3	2	3	1	-	-	4	-	2	-	1	1
B	1	1	1	-	2	1	3	2	2	-	1	-	1	-	1	-	-	-
C	1	1	1	2	4	2	2	2	2	1	1	1	1	-	1	-	-	-
D	6	6	6	9	8	9	8	7	8	5	5	5	1	2	2	2	7	5
E	90	91	91	88	86	87	84	87	86	93	94	94	93	98	95	98	92	95

Fråga 62. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att utföra ditt huvudsakliga arbete, eller upprätthålla din sociala roll (n=1 239)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	2	-	1	2	1	2	2	-	1	1	-	-	5	-	2	-	-	-
B	-	1	1	-	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1
C	1	-	-	1	-	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
D	3	3	3	5	6	5	6	5	5	2	2	2	-	1	1	-	3	1
E	94	96	95	92	92	92	90	93	92	98	97	98	95	99	97	99	97	98

Fråga 63. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att uppskatta kontakter med andra människor (tex släktingar, vänner eller grannar (n=1 236)?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad **D=** Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	-	1	-	1	1	2	1	1	1	-	-	5	-	2	-	-	-
B	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1
C	1	-	-	1	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
D	2	3	2	2	6	3	4	5	4	2	1	2	-	-	-	-	3	1
E	96	96	96	98	92	95	92	95	94	97	97	97	95	100	98	99	97	98

Klinisk undersökning

Antal individer som genomgick en klinisk undersökning utgjordes av 1 014 individer.

Protetiskt status i överkäken (n=1 014).
A= Ingen protes **B=** Hel protes **C=** Part protes/konus **D=** Täckprotes **E**= Fullbro implantat

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	94	95	94	100	100	100	98	98	98	94	98	96	87	92	90	83	81	82
B	2	1	2	-	-	-	1	-	-	1	1	1	5	1	3	5	8	6
C	3	3	3	-	-	-	2	2	2	4	1	3	5	7	6	8	10	9
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
E	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	1	4	2	3

Protetiskt status i underkäken (n=1 014).
A= Ingen protes **B=** Hel protes **C=** Part protes/konus **D=** Täckprotes **E**= Fullbro implantat

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	97	96	97	100	100	100	99	98	99	97	98	98	95	93	94	89	88	89
B	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	1	1	2	2
C	2	3	2	-	-	-	1	2	1	1	1	1	3	7	5	8	10	9
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1

Avsaknad av minst 12 tänder, orsak (n=1 014).
A=Saknar inte 12 tänder eller mer **B=** Karies **C=** Parodontit **D=** Karies och parodontit **E=** Vet ej

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	89	87	88	100	100	100	97	97	97	91	89	90	79	79	79	64	54	60
B	2	2	2	-	-	-	-	1	-	1	-	1	3	1	2	8	12	9
C	2	2	2	-	-	-	1	-	-	3	1	2	6	4	5	3	10	6
D	3	3	3	-	-	-	1	1	1	2	4	3	5	6	5	11	10	10
E	2	2	2	-	-	-	1	-	-	1	1	1	6	4	5	7	12	9

Bettfysiologiskt status (n=1 014).
A= Inga symtom på funktionsstörningar **B=** Värk **C=** Trötthet **D=** Låsning

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	92	96	94	91	96	93	89	96	92	94	96	95	87	96	92	99	94	97
B	4	1	3	5	2	4	5	1	3	4	1	2	5	3	4	-	2	1
C	3	1	2	6	2	4	5	2	3	1	1	1	3	1	2	-	-	-
D	2	1	1	1	4	2	2	1	1	1	1	1	5	-	2	1	-	1

Typ av slemhinneförändring (n=989).
A= Ingen förändring (n=896) **B**=Förändring i slemhinna (n=93) **C=** Rodnader **D=** Vita förändringar **E=** Öppna sår

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	93	87	91	93	89	91	92	85	89	95	86	91	92	86	89	94	96	95
B	7	13	9	7	11	9	8	15	11	5	14	9	8	14	11	6	4	5
C	3	4	4	-	5	2	3	2	2	3	5	4	6	10	8	4	2	3
D	2	8	5	3	7	4	3	11	7	3	11	6	2	3	2	-	2	1
E	2	2	2	4	2	3	2	4	3	-	1	1	3	1	2	3	-	2

Progression, karies, patienter med egna tänder (n=1 000).
A= Ja **B=** Nej **C=** Vet ej

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	15	20	18	20	26	22	19	14	16	11	23	16	10	21	16	16	22	18
B	79	71	75	68	58	64	74	74	74	88	74	81	83	73	78	81	69	76
C	6	9	7	12	16	14	8	13	10	1	4	2	7	6	6	3	10	6

Progression, parodontit, patienter med egna tänder (n=991).
A= Ja **B=** Nej **C=** Vet ej

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	12	18	15	8	21	13	12	11	11	14	21	17	8	24	17	19	20	19
B	81	70	76	78	59	71	81	73	77	84	73	79	85	67	75	76	74	75
C	7	11	9	14	20	16	7	17	11	2	6	4	7	9	8	6	6	6

Bedömd förhöjd risk.
A= Karies, patienter med egna tänder (n=991) **B=** Parodontit, patienter med egna tänder (n=992)

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	22	25	23	31	21	28	19	18	19	15	28	21	25	27	26	25	33	28
B	22	33	27	24	36	28	17	24	20	23	38	30	25	39	32	24	35	28

Antal tänder. Medelvärde.
A= Samtliga patienter (n=1 014) **B=** Patienter med egna tänder (n=1 007)

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	26.0	26.0	26.0	29.5	29.6	29.5	27.8	28.3	28.0	25.7	25.9	25.8	22.8	23.8	23.4	20.9	19.7	20.4
B	26.3	26.2	26.2	29.5	29.6	29.5	27.8	28.3	28.0	26.0	26.1	26.1	23.2	23.8	23.5	21.5	20.1	20.9

Antal tänder (max 32). Procentuell fördelning (n=1 014).
A= 0 **B=** 1-9 **C=** 10-19 **D=** 20-28 **E=** 29-32

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	1	2	-	1	3	2	2
B	2	2	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	5	4	4	7	6	6
C	7	7	7	-	2	1	2	2	2	8	5	7	13	10	11	21	29	24
D	57	55	56	29	30	29	51	42	47	68	68	68	79	69	74	65	58	62
E	33	36	34	71	68	70	47	55	51	21	27	24	2	17	10	4	6	5

Medeltal intakta tänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
14.4	14.4	14.4	23.7	25.2	24.2	18.3	18.7	18.5	11.4	11.4	11.4	7.5	9.4	8.6	5.5	6.3	5.8

Intakta tänder (max 32). Procentuell fördelning. Patienter med egna tänder (n=1 007).
A= 0 **B**= 1-9 **C**= 10-19 **D**= 20-28 **E**= 29-32

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	4	2	3	1	-	1	1	-	-	2	2	2	7	3	4	16	12	14
B	27	26	27	1	-	1	6	4	5	33	31	32	61	50	55	67	69	68
C	40	44	42	19	12	16	49	52	51	58	60	59	31	43	38	16	18	17
D	24	22	23	60	56	58	40	41	40	5	6	6	2	4	3	-	2	1
E	5	5	5	20	32	24	4	3	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-

Procentandel intakta tänder i förhållande till antal tänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
55	55	55	80	95	82	66	66	66	44	44	44	32	39	36	26	31	28

Medeltal fronttänder över- och underkäke. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
11.6	11.5	11.5	11.9	12.0	11.9	11.9	11.8	11.9	11.7	11.6	11.6	11.1	11.1	11.1	10.8	10.2	10.6

Medeltal intakta fronttänder över- och underkäke (max 12). Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
8.9	8.8	8.9	11.4	11.4	11.4	10.7	10.7	10.7	8.3	8.2	8.2	6.4	7.0	6.7	4.9	5.2	5.0

Procentandel intakta fronttänder över- och underkäke i förhållande till befintliga fronttänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
76	76	77	96	95	96	90	91	90	71	71	71	58	63	60	45	51	47

Medeltal intakta sidotänder (max 20). Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
5.6	5.6	5.6	12.4	13.5	12.8	7.6	8.0	7.8	3.2	3.3	3.2	1.2	2.4	1.8	0.6	1.1	0.8

Medeltal sidotänder i över- respektive underkäke. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
14.7	14.8	14.7	17.6	18.1	17.8	16.0	16.5	16.2	14.4	14.6	14.5	12.2	12.7	12.5	10.6	9.9	10.3

Procentandel intakta sidotänder i förhållande till befintliga sidotänder. Patienter med egna sidotänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
38	38	38	70	74	72	48	48	48	22	23	22	10	19	14	6	11	8

Medeltal primära kronkariesangrepp. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.2	0.3	0.2	0.4	0.9	0.6	0.2	0.3	0.2	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	0.1

Medeltal sekundära kronkariesangrepp. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.2	0.4	0.3	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2	0.6	0.4	0.2	0.4	0.3	0.4	0.6	0.5

Medeltal primära rotkariesangrepp. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.02	0.09	0.05	0.01	0.09	0.04	0.02	0.05	0.03	0.01	0.15	0.08	0.08	-	0.04	0.01	0.12	0.06

Medeltal sekundära rotkariesangrepp. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.06	0.03	0.05	-	-	-	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.46	0.13	0.28	0.05	-	0.03

Medeltal tänder med manifesta kariesangrepp (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.4	0.6	0.4	0.5	0.8	0.6	0.3	0.4	0.4	0.3	0.6	0.4	0.3	0.6	0.4	0.4	0.6	0.5

Antal tänder med manifesta kariesangrepp. Procentuell fördelning. Patienter med egna tänder (n=1 007).
A=0 **B**=1-2 **C**=3-4 **D**=5-6 **E**= >6

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	78	72	75	74	60	69	77	76	77	80	74	77	87	74	80	74	65	70
B	18	22	20	19	32	24	19	20	19	18	19	18	10	19	15	23	28	25
C	3	5	4	6	5	6	4	4	4	3	4	3	2	6	4	1	8	4
D	-	-	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
E	-	1	1	-	2	1	-	-	-	-	3	1	2	1	2	-	-	-

Medeltal karierade ytor. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.5	0.7	0.6	0.6	1.1	0.8	0.4	0.5	0.4	0.3	0.8	0.6	0.7	0.7	0.7	0.5	0.8	0.6

Andel individer med minst 1 rotrest (n=1 014).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
2	4	3	-	-	-	1	2	2	1	4	3	3	6	4	5	8	6

Medeltal karierade rotrestytor (n=1 014).

	Alla			35			50			65			75			85	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
-	0.11	0.05	-	-	-	-	0.07	0.03	-	0.24	0.11	-	-	-	0.03	0.10	0.06

Medeltal rotfyllda sidotänder. Patienter med egna sidotänder (n=957).

	Alla			35			50			65			75			85	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
1.0	0.9	1.0	0.2	0.2	0.2	0.5	0.4	0.5	1.1	1.3	1.2	1.8	1.4	1.6	2.2	1.5	1.9

Antal rotfyllda sidotänder. Procentuell fördelning. Patienter med egna sido- tänder (n=957).
A= 0 **B**= 1-2 **C**= 3-4 **D**= 5-6 **E**= >6

	Alla			35			50			65			75			85	
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	54	50	52	91	88	90	70	73	71	40	34	37	28	34	31	24	18	22
B	31	42	36	8	12	9	23	27	25	47	55	51	40	45	43	34	70	49
C	13	6	10	1	-	1	6	1	4	12	7	9	23	20	21	35	8	24
D	1	1	1	-	-	-	1	-	-	1	2	1	5	1	3	3	4	3
E	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	1	3	-	2	4	-	2

Medeltal FT. Patienter med egna tänder (n=1 007).

	Alla			35			50			65			75			85	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
11.6	11.6	11.6	5.2	4.5	4.9	9.4	9.4	9.4	14.5	14.4	14.5	15.8	14.2	15.0	15.9	13.6	14.9

Medeltal DFT. Patienter med egna tänder (n=1 007).

	Alla			35			50			65			75			85	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
11.8	11.8	11.8	5.4	5.1	5.3	9.5	9.3	9.4	14.6	14.7	14.6	15.8	14.4	15.1	16.1	13.7	15.1

DFT. Procentuell andel i förhållande till antal tänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
45	45	45	18	17	18	34	33	34	56	56	56	68	61	64	75	68	72

Medeltal FS. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
30.7	30.2	30.5	8.6	8.2	8.5	20.6	18.9	19.9	38.7	38.4	38.5	49.3	43.0	45.9	50.7	43.4	47.7

Medeltal DFS. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
31.0	30.6	30.8	9.1	9.1	9.1	20.7	19.3	20.1	38.8	38.8	38.8	49.4	43.3	46.1	52.2	43.6	48.7

Medeltal DFSa, fronttänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
3.5	3.4	3.4	0.4	0.6	0.5	1.2	1.0	1.1	4.0	4.3	4.2	6.7	5.8	6.2	8.8	7.1	8.1

Medeltal DFSa, sidotänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
10.4	10.1	10.3	2.7	3.1	2.8	7.0	6.0	6.5	13.6	13.6	13.6	17.0	14.6	15.7	16.5	13.0	15.0

Medeltal DFSa. Fronttänder och sidotänder. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
13.9	13.5	13.7	3.1	3.6	3.3	8.1	7.0	7.6	17.6	17.8	17.7	23.6	20.4	21.9	25.4	20.1	23.2

DFSa. Fronttänder och sidotänder. Procentuell andel i förhållande till befintliga approximalytor (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
26	26	26	5	6	6	14	12	13	34	34	34	51	43	46	59	50	56

Medeltal singelkronor (exklusive implantatstödda) (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
1.6	1.3	1.4	0.1	0.2	0.1	0.4	0.6	0.5	2.0	1.6	1.8	3.4	1.8	2.6	4.0	2.4	3.3

Andel individer med singelkronor. Procentuell fördelning (n=1 007).
A= 0 **B=** 1-4 **C=** 5-10 **D=** >10

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	56	56	56	93	86	90	75	75	75	38	43	40	26	39	33	23	35	28
B	33	35	34	7	14	10	23	21	22	50	47	48	41	49	45	44	45	44
C	10	8	9	-	-	-	1	4	2	10	9	10	30	11	20	26	16	22
D	2	1	2	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	1	2	7	4	6

Medeltal tandstödda brokonstruktioner 2-3 led. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.16	0.10	0.13	0.02	-	0.01	0.09	0.04	0.07	0.15	0.09	0.12	0.36	0.21	0.28	0.37	0.24	0.31

Antal tandstödda brokonstruktioner 2-3 led. Procentuell fördelning. Patienter med egna tänder (n=1 007).

A= 0 **B=** 1 **C=** 2 **D=** 3 **E=** >3

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	88	91	89	99	100	99	93	96	95	88	92	90	72	81	77	73	78	75
B	9	8	9	-	-	-	5	3	4	9	8	8	20	18	19	22	20	21
C	2	1	2	1	-	1	1	1	1	2	1	1	8	1	4	4	2	3
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
E	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1

Medeltal tandstödda brokonstruktioner 4-6 led. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.08	0.08	0.08	0.02	0.02	0.02	0.04	0.01	0.03	0.09	0.09	0.09	0.13	0.13	0.13	0.22	0.22	0.22

Antal tandstödda brokonstruktioner 4-6 led. Procentuell fördelning. Patienter med egna tänder (n=1 007).
A= 0 **B=** 1 **C=** 2 **D=** 3 **E=** >3

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	93	93	93	98	98	98	97	98	98	94	92	93	88	89	89	81	80	81
B	6	7	6	2	2	2	2	2	2	5	8	7	10	10	10	16	18	17
C	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	1	1	3	2	2
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Medeltal tandstödda brokonstruktioner >6 led. Patienter med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.03	0.03	0.03	0.03	-	0.02	-	-	-	0.01	0.02	0.02	0.10	0.04	0.07	0.05	0.14	0.09

Antal tandstödda brokonstruktioner >6 led. Procentuell fördelning. Patienter med egna tänder (n=1 007).
A= 0 **B=** 1 **C=** 2 **D=** ≥ 3

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	98	97	98	99	100	99	100	100	100	99	98	98	92	96	94	94	86	91
B	2	3	2	-	-	-	-	-	-	1	2	2	7	4	5	6	14	9
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
D	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Medeltal implantat (n=1 014). Exklusive TISB och fullbroar

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.14	0.15	0.14	-	0.04	0.01	0.04	0.08	0.06	0.11	0.08	0.10	0.29	0.28	0.28	0.49	0.44	0.47

Antal implantat. Procentuell fördelning (n=1 014).
A= 0 **B=** 1-2 **C=** 3-4 **D=** 5-6 **E=** >6

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	96	94	95	100	98	99	98	97	97	96	95	96	90	89	90	92	85	89
B	2	4	3	-	2	1	2	2	2	3	4	3	5	7	6	-	8	3
C	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	3	3	4	6	5
D	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	1	2	2
E	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	3	-	2

Medeltal tänder med tandköttsfickor ≥ 6 mm. Patienter med egna tänder (n=1 006).

Alla			35			50			65			75			85		
K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
0.9	1.2	1.0	1.4	0.7	1.2	0.8	1.2	0.9	1.0	1.5	1.2	0.6	1.3	1.0	0.7	0.9	0.8

Andel individer med tandköttsfickor ≥ 6 mm. Procentuell fördelning (n=1 006).
A= 0 **B=** 1-2 **C=** 3-4 **D=** 5-6 **E=** >6

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	74	64	70	79	68	75	78	67	73	70	61	65	73	61	67	64	67	65
B	17	20	18	7	26	14	13	20	16	20	18	19	18	21	20	29	20	25
C	5	8	6	5	2	4	5	8	6	4	10	7	7	10	8	4	6	5
D	1	3	2	1	2	1	1	2	1	2	4	3	-	4	2	1	6	3
E	4	4	4	7	2	5	3	3	3	4	7	5	2	4	3	1	2	2

Medeltal implantat med tandsköttsfickor ≥ 6 mm. Patienter med implantat (n=49).

Alla			35			50			65			75			85		
K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
0.23	0.07	0.14	-	-	-	0.25	-	0.13	0.33	0.14	0.23	0.33	-	0.15	-	0.13	0.07

Fästeförlust, antal molarer och premolarer mer ≥ 6 mm. Procentuell fördelning (n=1 006).
A= 0 **B**= 1-2 **C**= 3-4 **D**= 5-6 **E**= >6

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	92	88	90	99	96	98	95	95	95	91	85	88	85	81	83	81	78	80
B	6	10	8	-	4	1	4	4	4	7	12	10	14	17	15	14	18	15
C	2	2	2	1	-	1	1	1	1	1	2	2	-	3	2	6	4	5
D	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-
E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fästeförlust ≥ 3 mm, implantat, (n= 49). Procentuell fördelning.

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
23	4	12	-	-	-	-	-	-	50	-	23	-	-	-	33	14	23

Medeltal approximalytor (n=1 007). Individer med egna tänder.

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
52.5	52.3	52.4	59.0	59.2	59.0	55.7	56.6	56.1	52.1	52.3	52.2	46.5	47.6	47.1	43.0	40.1	41.8

Medeltal approximalt blödande tandköttsytor, hela bettet (n=1 006). Individer med egna tänder.

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
8.6	12.0	10.1	12.8	13.0	12.9	10.1	15.0	12.3	6.6	11.7	9.1	5.9	9.6	7.9	6.2	6.7	6.4

Procentandel blödande tandköttsytor i förhållande till totala antalet approximalytor. Individer med egna tänder (n=1 007).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
16	23	19	22	22	22	18	26	22	13	22	17	13	20	17	14	17	15

Mobilitet. Andel individer med egna tänder (n= 1 006).
A= Mobil grad 1 **B=** Mobil grad 2 **C=** Mobil grad 3

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	6	6	6	5	-	3	4	4	4	6	7	7	10	8	9	8	12	10
B	2	3	3	2	-	1	1	-	-	3	4	3	7	4	5	3	8	5
C	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	2	-	-	-

Andel individer med mobila tänder grad 1-3. Individer med egna tänder (n=1 006).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
7	8	7	5	-	3	4	4	4	8	9	9	12	12	12	10	16	12

Furkationer. Andel individer med molarer och premolarer (n=1 006).
A= Furkation grad 1 **B=** Furkation grad 2 **C=** Furkation grad 3

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	19	26	22	4	7	5	22	13	18	26	38	32	18	39	30	22	31	26
B	6	12	9	2	-	1	1	4	2	8	18	13	15	12	14	10	26	16
C	3	3	3	2	-	1	1	2	1	3	6	4	5	6	5	8	2	6

Furkation grad 1-3. Andel individer med premolarer och molarer (n=1 006).

Alla			35			50			65			75			85		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
24	31	28	6	7	6	23	14	19	31	46	38	30	46	39	33	43	37

Synlig tandsten på bitewing (molarer, premolarer). Procentuell fördelning. Individer med premolarer och molarer (n=1 003).

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	33	45	38	29	33	31	28	36	31	34	53	43	35	57	47	44	41	43

Marginal benförlust. Individer med egna tänder (n=1 005).
A= Frisk **B=** Moderat benförlust **C=** Avancerad benförlust

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	61	56	58	93	96	94	70	78	73	53	41	47	40	35	37	30	20	26
B	35	39	37	6	4	5	28	19	24	42	52	47	50	60	55	60	69	64
C	5	5	5	1	-	1	3	3	3	5	6	5	10	6	8	10	12	11

Var är individen undersökt (n=1 013)?
A= Privattandvård **B=** Folktandvård

	Alla			35			50			65			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	52	48	50	37	30	34	39	46	42	60	51	55	69	53	60	68	62	65
B	48	52	50	63	70	66	61	54	58	40	49	45	31	47	40	32	38	35

Presentation av EpiWux 2008-2018 i tabellform, Longitudinell studie

Siffrorna i tabellerna anges i procent eller medelvärden och är uppdelade efter åldersgrupp. För varje grupp redovisas frekvensfördelningen för Kvinnor (K), Män (M) samt Totala antalet personer (T).

Nedan följer en presentation av enkätundersökningen och den kliniska undersökningen i tabellform.

Det totala urvalet utgjordes av 419 personer som deltog i EpiWux-undersökningen 2008.

Antal enkätsvar utgjordes efter bortfall av 319 (tabell 1).

Tabell 1. Frekvensfördelning, enkätsvar.

	75 år	85 år	Totalt
Antal män (M)	83	54	137
Antal kvinnor (K)	113	69	182
Totalt (T)	196	123	319

Antal kliniska undersökningar utgjordes, efter bortfall, av 273 personer (tabell 2).

Tabell 2. Frekvensfördelning, klinisk undersökning

	75 år	85 år	Totalt
Antal män (M)	69	49	118
Antal kvinnor (K)	95	60	155
Totalt (T)	164	109	273

Enkätundersökning

Tabell 3. Vilket civilstånd har du för närvarande?
A= Ensamboende **B=** Sammanboende/gift

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	50	19	37	40	21	32	67	16	43	30	14	24	30	16	24	32	12	23
B	50	81	63	60	79	68	33	84	57	70	86	76	70	84	76	68	88	77

Tabell 4. Vilket boende har du för närvarande?
A= Eget boende (hyreslägenhet, bostadsrätt, villa) **B=** ”Särskilt boende” (gruppboende, servicelägenhet eller liknande)

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	96	99	97	99	100	99	91	98	94	100	99	99	100	99	99	100	100	100
B	4	1	3	1	-	1	9	2	6	-	1	1	-	1	1	-	-	-

Tabell 5. Har du någon daglig hjälp i ditt egna boende pga. funktionsnedsättning eller sjukdom?
A= Nej, jag klarar mig själv **B=** Ja, behöver hjälp

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	77	87	82	90	97	93	58	74	65	94	97	96	96	98	97	92	96	94
B	23	13	18	10	3	7	42	26	35	6	3	4	4	2	3	8	4	6

Tabell 6. Vilken är ditt hushålls gemensamma årsinkomst?
A= 0-239 000:- **B=** 240 000- 379 000:- **C=** 380 000-479 000:- **D=** 480 000-760 000:-
E= ≥ 761 000:- **F=** Vet ej

	2018	Alla		75			85		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	46	36	41	38	35	37	59	36	48
B	19	38	27	22	35	28	13	40	26
C	9	10	9	13	12	13	2	6	4
D	5	8	6	7	12	9	2	2	2
E	1	-	1	2	-	1	-	-	-
F	20	9	15	18	5	12	24	15	20

Tabell 7. Ungefär hur mycket har du själv betalat för din tandvård under det senaste året?
2018 - A= Inget alls **B=** Upp till 3 000 kr **C=** 3 001-15 000 kr **D=** >15 000 kr **E=** Minns inte
2008 - A= Inget alls **B**= Upp till 2 000 kr **C**=2 001-8 000 kr **D**= > 8 000 kr **E**= Minns inte

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	8	15	12	8	12	10	9	20	14	8	7	7	6	6	6	10	8	9
B	54	65	59	56	65	60	51	65	57	58	65	61	61	66	63	55	63	59
C	17	15	16	18	18	18	14	11	13	21	14	18	21	18	20	20	8	15
D	2	2	2	2	3	3	2	-	1	6	9	7	5	8	6	7	10	8
E	18	3	12	15	2	9	24	4	15	7	6	7	6	3	5	8	10	9

Tabell 8. Vad är viktigast i din kontakt med tandvården? Fler alternativ möjliga.
A= Få information om olika behandlingsalternativ **B**= Få information om kostnaden
C= Få samma behandlare varje år **D**= Bli kallad regelbundet **E**= Få förebyggande vård
F= Få ett tryggt omhändertagande i behandlingsstolen

	Alla	2018		75			85			Alla	2008		65			75		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	21	17	19	25	13	20	15	22	18	34	33	34	37	31	34	30	37	33
B	20	26	23	24	29	26	13	22	17	44	43	44	48	38	44	38	49	43
C	36	28	33	35	26	31	38	31	35	55	63	58	55	54	55	55	76	64
D	67	70	68	67	72	70	67	65	66	86	91	88	84	90	86	88	92	90
E	49	39	44	55	39	48	38	40	39	37	38	37	38	40	39	35	35	35
F	36	21	30	36	20	29	37	22	30	58	33	47	57	28	45	60	41	51

Tabell 9. Fick du information om följande vid din senaste tandvårdsundersökning?
A= Munhygien **B=** Kost **C**= Fluor **D**= Tobak **E**=Behandlingsalternativ
F=Behandlingskostnad

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	63	69	66	64	71	67	63	67	65	54	59	56	54	61	57	53	56	54
B	8	10	9	5	11	8	16	8	12	5	8	6	6	9	7	4	6	5
C	65	55	61	66	50	59	64	63	64	34	47	40	34	48	40	35	46	40
D	8	22	15	12	20	16	-	24	14	7	13	10	9	15	12	4	11	7
E	35	41	38	38	37	38	27	48	38	40	37	38	45	36	41	30	38	34
F	56	53	55	59	58	58	52	44	48	39	32	36	47	29	39	26	35	31

Tabell 10. Hur vill du beskriva din hälsa de senaste 6 månaderna?
A= Mår bra, känner mig frisk och pigg **B=** Mår oftast ganska bra **C=** Mår inte så bra, känner mig krasslig då och då **D**=Mår ofta dåligt

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	23	24	24	28	27	27	16	21	18	29	41	35	35	37	36	20	48	33
B	54	51	53	50	52	51	60	50	56	58	52	55	52	54	53	66	48	58
C	21	21	21	20	18	19	22	25	24	7	6	7	8	7	8	5	4	5
D	3	4	3	3	3	3	2	4	3	6	1	4	4	2	3	8	-	5

Tabell 11. Hur många receptbelagda läkemedel har du intagit under de senaste 6 månaderna (de som tar medicin dagligen, 2008 n=180, 2018 n=227).
A= = 1-2 st. **B=** 3 eller fler

	2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	35	22	29	37	24	31	31	20	26	57	50	54	62	58	61	48	42	45
B	65	78	71	63	76	69	69	80	74	43	50	46	38	42	39	52	58	55

Samband mellan munhälsa och livskvalitet 2018

Under de senaste 6 månaderna, hur ofta…

Tabell 12. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att äta eller njuta av mat?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	2	4	3	2	3	3	2	4	3
B	-	2	1	-	-	-	-	4	2
C	1	2	1	-	-	-	2	4	3
D	15	8	12	16	11	14	13	4	9
E	82	85	83	81	86	83	84	83	83

Tabell 13. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att tala eller uttala ord tydligt?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	2	3	2	3	2	3	-	4	2
B	-	1	-	-	-	-	-	2	1
C	-	1	-	-	-	-	-	2	1
D	1	-	-	1	-	1	-	-	-
E	97	95	96	95	98	97	100	91	96

Tabell 14. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att gå ut tex för att handla eller besöka någon?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	1	1	1	2	1	-	-	-
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	1	1	1	2	-	1	-	2	1
E	98	98	98	97	98	98	100	98	99

Tabell 15. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att rengöra dina tänder?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	2	1	2	2	2	2	2	-	1
B	1	1	1	2	2	2	-	-	-
C	2	2	2	4	-	2	-	4	2
D	10	8	9	13	11	12	6	4	5
E	84	88	86	79	86	82	93	91	92

Tabell 16. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att sova och koppla av?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	-	3	1	-	3	1	-	2	1
B	1	-	-	1	-	1	-	-	-
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	6	4	5	7	2	5	4	7	5
E	94	94	94	92	96	94	96	91	94

Tabell 17. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att le, skratta och visa tänderna utan att bli generad?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	3	-	2	3	-	2	2	-	1
B	-	1	-	-	-	-	-	2	1
C	-	2	1	-	2	1	-	2	1
D	3	2	2	3	2	3	2	2	2
E	94	96	95	93	97	95	96	94	95

Tabell 18. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att behålla känsloläge utan att bli irriterad?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	-	-	1	-	1	-	-	-
B	-	1	-	-	2	1	-	-	-
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	2	4	3	4	2	3	-	9	4
E	97	95	96	95	97	96	100	91	96

Tabell 19. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att utföra ditt huvudsakliga arbete, eller upprätthålla din sociala roll?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	-	-	1	-	1	-	-	-
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	1	1	1	1	-	1	-	2	1
E	99	99	99	98	100	99	100	98	99

Tabell 20. …har du haft problem med munnen eller tänderna som har gett svårigheter att uppskatta kontakter med andra människor (t.ex. släktingar, vänner eller grannar?
A= Varje, eller nästan varje dag **B=** 1-2 gånger/vecka **C=** 1-2 gånger/månad
D= Mindre än 1 gång/månad **E=** Aldrig

	Alla			75			85		
	K	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**	**K**	**M**	**T**
A	1	-	-	1	-	1	-	-	-
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C	-	1	-	-	2	1	-	-	-
D	1	-	1	1	-	1	2	-	1
E	98	99	98	98	98	98	98	100	99

Klinisk undersökning

Tabell 21. Antal tänder. Medelvärde.

	2018	Alla			75			85		2008	Alla			65			75	
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	21.7	21.9	21.8	22.7	23.3	22.9	20.1	19.9	20.0	23.2	23.2	23.2	24.2	24.7	24.4	21.6	21.2	21.4

Tabell 22. Medeltal intakta tänder.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
5.8	6.0	5.9	6.6	6.8	6.6	4.4	4.8	4.6	6.3	6.5	6.4	7.2	7.4	7.3	4.8	5.2	5.0

Tabell 23. Medeltal fronttänder över- och underkäke (max 12 tänder).

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
10.8	10.8	10.8	11.0	11.3	11.1	10.4	10.0	10.2	11.2	11.0	11.1	11.4	11.5	11.4	10.8	10.3	10.6

Tabell 24. Medeltal intakta fronttänder över- och underkäke.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
4.9	4.8	4.9	5.5	5.6	5.5	3.9	3.8	3.8	5.3	5.2	5.3	6.0	6.0	6.0	4.2	4.1	4.1

Tabell 25. Medeltal sidotänder i över- respektive underkäke (max 20 tänder).

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
11.0	11.1	11.0	11.7	12.0	11.8	9.7	9.8	9.8	12.1	12.2	12.1	12.8	13.2	13.0	10.8	10.9	10.8

Tabell 26. Medeltal intakta sidotänder.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
1.0	1.2	1.1	1.1	1.3	1.2	0.7	1.0	0.8	1.1	1.3	1.2	1.3	1.4	1.3	0.6	1.1	0.9

Tabell 27. Medeltal primära kronkariesangrepp.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.09	0.10	0.09	0.11	0.10	0.10	0.05	0.08	0.07	0.20	0.07	0.15	0.18	0.06	0.13	0.25	0.08	0.17

Tabell 28. Medeltal sekundära kronkariesangrepp.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.48	0.36	0.42	0.23	0.36	0.28	0.89	0.35	0.64	0.40	0.45	0.42	0.43	0.47	0.45	0.35	0.42	0.38

Tabell 29. Medeltal primära rotkariesangrepp.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.01	0.14	0.06	0.01	0.04	0.02	0.00	0.27	0.13	0.01	0.03	0.01	0.01	0.00	0.01	0.00	0.06	0.03

Tabell 30. Medeltal sekundära rotkariesangrepp.

2018	Alla			75			85			2008	65			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.00	0.07	0.03	0.00	0.10	0.04	0.00	0.02	0.01	0.10	0.06	0.08	0.01	0.06	0.03	0.25	0.06	0.16

Tabell 31. Medeltal tänder med manifesta kariesangrepp (primär, sekundär, kron- och rotkaries).

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.44	0.54	0.48	0.32	0.54	0.41	0.64	0.54	0.60	0.50	0.52	0.51	0.51	0.49	0.50	0.49	0.56	0.52

Tabell 32. Andel individer med minst 1 kariesangrepp.

	2018	Alla		75			85			2008	Alla			65			75	
	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
A	22	29	25	18	24	20	30	35	33	32	37	34	33	34	33	30	42	35

Tabell 33. Medeltal karierade ytor.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
0.56	0.63	0.59	0.35	0.57	0.44	0.93	0.71	0.83	0.71	0.61	0.67	0.63	0.59	0.61	0.84	0.65	0.75

Tabell 34. Medeltal FT.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
15.9	15.8	15.9	16.1	16.4	16.2	15.6	15.0	15.3	16.8	16.7	16.8	17.0	17.2	17.1	16.6	16.0	16.3

Tabell 35. Medeltal DFT.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
16.0	15.9	15.9	16.2	16.5	16.3	15.6	15.1	15.4	16.9	16.6	16.8	17.0	17.3	17.1	16.8	15.7	16.3

Tabell 36. Medeltal FS.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
50.2	49.1	49.7	49.3	48.7	49.0	51.9	49.6	50.8	52.4	51.4	51.9	51.2	51.7	51.4	54.3	50.9	52.8

Tabell 37. Medeltal DFS.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
50.3	49.7	50.1	49.4	49.7	49.5	52.0	49.8	51.0	52.6	51.1	52.1	51.4	51.8	51.6	54.6	51.1	53.0

Tabell 38. Medeltal DFSa, fronttänder.

2018	Alla			75			85			2008	Alla			65			75	
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
8.4	8.4	8.4	7.6	7.5	7.6	9.7	9.7	9.7	8.6	8.1	8.4	7.6	7.4	7.5	10.3	9.0	9.7

Tabell 39. Medeltal DFSa, sidotänder.

2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
16.1	15.0	15.6	16.6	16.0	16.4	15.3	13.6	14.5	17.4	16.4	16.9	17.7	17.2	17.5	16.8	15.2	16.1

Tabell 40. Medeltal DFSa, fronttänder och sidotänder.

2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
24.4	23.4	24.0	24.1	23.5	23.9	25.0	23.3	24.2	26.0	24.3	25.3	25.3	24.4	24.9	27.0	24.2	25.8

Tabell 41. Medeltal rotfyllda sidotänder.

2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
1.9	1.7	1.8	1.8	1.7	1.8	2.0	1.8	1.9	2.0	1.8	1.9	1.7	1.7	1.7	2.4	2.0	2.2

Tabell 42. Medeltal tänder med tandköttsfickor ≥ 6 mm.

2018	Alla		75			85			2008	Alla		65			75		
K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T	K	M	T
1.1	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.0	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9	1.1	1.0	0.5	0.7	0.6

FOLKTANDVÅRDEN | REGION DALARNA

Kristina Edman Folktandvårdens kansli Falun kristina.edman@regiondalarna.se

ISBN 978-91-633-5839-5